

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN ÇALIŞTIĞI ALANLARDA
RİSK YÖNETİMİ ve RİSK DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hayriye Sena COŞKUN

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali ERDOĞAN

OCAK 2022

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN ÇALIŞTIĞI ALANLARDA
RİSK YÖNETİMİ ve RİSK DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hayriye Sena COŞKUN
36183627022

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali ERDOĞAN

OCAK 2022

TEŞEKKÜR VE ÖNSÖZ

Bu tez çalıőmasının her aőamasında yardım, öneri, bilgi, tecrübe ve desteklerini esirgemedен beni her konuda yönlendiren danışman hocam Sayın Dr.Öğr. Üyesi Ali ERDOĞAN'a,

alıőmalarımда ayrıca tüm hayatım boyunca olduğu gibi bu çalıőmalarım süresince benden her türlü desteklerini aileme,

teşekkür ederim.

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Özel Güvenlik Görevlilerinin Çalıştığı Alanlarda Risk Yönetimi ve Risk Değerlendirmesi” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığına ve yararlandığım bütün kaynakların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Hayriye Sena COŞKUN

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR VE ÖNSÖZ	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİSİ NEDİR ve NE İŞ YAPAR?.....	3
2.1. Özel Güvenlik Görevlisi Olma Şartları;	4
2.2. Özel Güvenlik Görevlilerinin Görevleri;.....	5
2.3. Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri	8
2.3.1. Yakalama yetkisi	8
2.3.2. Zor kullanma yetkisi	8
2.3.3. Silah taşıma ve kullanma yetkisi	9
2.3.4. Kimlik sorma yetkisi	10
2.3.5. Emanete alma ve el koyma yetkisi	10
2.3.6. İşyeri ve konuta girme yetkisi	10
3. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN HAKLARI	11
4. TÜRKİYEDE ve DÜNYADA ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ.....	13
5. GÜVENLİK GÖREVLİSİ, ASIL İŞVEREN, ALT İŞVEREN GÖREV ve SORUMLULUKLARI.....	15
6. RİSK SENARYOLARI ve GÜVENLİK	16
6.1. Rasyonel Güvenlik	16
6.2. Refleksif Güvenlik	16
7. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN ÇALIŞTIĞI ALANLARDAKİ RİSKLER ve ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER.....	18
7.1. Çalışma Ortamına Bağlı Tehlikeler ve Riskler	20
7.1.1. Fiziksel tehlikeler.....	21
7.1.1.1. Gürültü.....	21
7.1.1.2. Yetersiz aydınlatma.....	22
7.1.1.3. Radyasyon.....	24
7.1.1.4. Sıcaklık, nem ve havalandırma.....	26
7.1.2. Kimyasal tehlikeler.....	27
7.1.3. Biyolojik tehlikeler.....	29
7.1.4. Ergonomik tehlikeler.....	31
7.1.4.1. Sürekli ayakta çalışma.....	31
7.1.4.2. Sürekli oturarak çalışma.....	32
7.1.4.3. Elle taşıma ve kaldırma.....	34
7.1.5. Güvenlik tehlikeleri.....	35
7.1.5.1. Düşme,kayma ve takılma.....	35
7.1.5.2. Çarpma ve sıkışma.....	36
7.1.5.3. Elektrik çarpması.....	37
7.1.5.4. Yol kazaları.....	38
7.1.5.5. Yangın ve patlama.....	39
7.1.5.6. Köpekler.....	41

7.1.5.7. Silah kullanımı.....	42
7.1.5.8. Yalnız çalışma.....	43
7.1.5.9. İşte şiddet.....	44
7.1.6. Psikososyal tehlikeler	48
7.1.6.1. İşin yapıldığı koşullar ve çevre.....	49
7.1.6.2. İşin içeriği.....	51
7.2. Çalışma Koşullarına Bağlı Tehlikeler ve Riskler.....	53
7.2.1. Ücret ve ödeme biçimi.....	53
7.2.2. Çalışma süresi ve örgütlenme biçimi.....	53
7.2.3. Kadın olarak güvenlik görevlisi olmak.....	55
7.3. Çalışma İlişkilerine Bağlı Tehlike ve Riskler	56
8. İLK YARDIM.....	57
9. SONUÇ.....	58
KAYNAKÇA.....	61
ÖZGEÇMİŞ	62

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1 : Kolluk Çeşitleri	4
--------------------------------------	---

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 : Belediyede çalışan örnek özel güvenlik görevlisi resmi.....	3
Şekil 2.2 : Örnek özel güvenlik görevlisi resmi	5
Şekil 7.1 : Güvenlik görevlilerinin çalıştığı alanlardaki radyasyon kaynakları.....	24

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN ÇALIŞTIĞI ALANLARDA RİSK YÖNETİMİ ve RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Hayriye Sena COŞKUN

İnönü Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

63+viii sayfa

2022

Danışman: Dr.Öğr. Üyesi Ali ERDOĞAN

Güvenlik, toplum çarkının devamlı dönmesini sağlayan çok önemli bir unsurdur. İnsanların temel ihtiyaçlarının başında gelen güvenlik ihtiyacını polis ve askerlerle birlikte özel güvenlik görevlileri de sağlamaktadır. İhtiyaca bağlı olarak her geçen gün özel güvenlik görevlisi sayısı gittikçe artmaktadır. Özel güvenlik görevlileri görevlerini yaparken çalıştıkları yere bağlı olarak çeşitli risk ve tehlikelerle karşılaşır. Bu tehlike ve riskler çalışma ortamına, çalışma koşullarına, çalışma ilişkilerine bağlı tehlike ve riskler olarak sınıflandırılıp incelenebilir.

Bu tez çalışması ile güvenlik görevlilerinin çalıştığı yerlere bağlı olarak karşılaşılabilecekleri risk ve tehlikeler incelenmiş, bu durumlarla karşılaşmaması için nasıl önlemler alınması gerektiği ve bu durumların hangi sağlık sorunlarına yol açabileceği incelenmiştir. Güvenlik görevlisi ve çalıştığı yerdeki diğer insanların sağlık ve güvenliği için çok önemli olan bu tehlikeler konusunda işveren ve güvenlik görevlisinin bilinç düzeyi artırılmalı ve daha sağlıklı bir iş ortamı sağlanmalıdır. Böylece herkes üzerine düşen sorumluluğu daha etkin şekilde yerine getirmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik görevlisi, risk, tehlike, sağlık, önlem.

ABSTRACT

Master Thesis

RISK MANAGEMENT and ASSESMENT IN AREA WHERE PRIVATE SECURITY OFFICIER

Hayriye Sena COŞKUN

Inonu University
Graduate School of Nature and Applied Sciences
Department of Occupational Health and Safety

63+viii sayfa

2022

Supervisor: Dr.Öğr. Üyesi Ali ERDOŐAN

Security is very important element that makes the wheel of society turn constantly. The security need, which is one of the basic needs of people, is provided by security guards along with the police and soldier. Depending on the need, the number of private security guards is increasing day by day. While performing their duties, private security guards encounter various risks and dangers depending on where they work. These hazards and risks can be classified and analyzed as hazards and risks related to the working environment, working conditions and working relationships.

In this thesis study, the risks and dangers that security officers may encounter depending on the places they work are examined. It has been examined how precautions should be taken to avoid these situations and what health problems these situations can cause. The awareness level of employers and security guards should be increased and a healthier work environment should be provided about these hazards, which are very important for the health and safety of the security guard and other people in the workplace. In this way, everyone will be able to fulfill their responsibilities more effectively.

Keywords: Security guard, risk, danger, health, precaution

1. GİRİŞ

Güvenlik, gündelik hayatta kanuni düzenin aksamadan devam etmesi, insanların korkusuzca hayatlarına devam edebilmesi durumu, “emniyet” olarak tanımlanır. Güvenlik, nesnel olarak, kazanılmış değerlere yöneltilen tehditleri ölçmektedir, öznel olarak, bu değerlere saldırılacağı yönünde korkuların olmamasıdır[1].

Bu tanımlamalara bakıldığında güvenliğin genel olarak insanların kendi yaşam sınırları içinde başkalarına zarar vermeden sahip olduğu her türlü hakkın koruma altında olduğunu hissetmesi ve güvende olduğunu bilmesi durumudur. Güvenliğin tanımı herkese göre ayrı olmamalı ve toplum değerlerine zarar vermeyecek şekilde herkesi eşit şekilde kapsamalıdır.

Amerikalı psikolog Abraham Maslow, 1943 yılında kendi adını taşıyan Maslow teorisi veya Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi adı altında bir bilimsel çalışma ortaya koymuştur. Bu bilimsel çalışma insan psikolojisi üzerine yapılmış bir çalışma olup, insanların belirli standartlardaki ihtiyaçlarını tedarik etmeleriyle bir üst standarttaki ihtiyaçlarına yöneldiklerini, insanların kişilik gelişimlerinin o an içinde bulunduğu ihtiyaç kategorisinin özelliği tarafından belirlendiğini anlatmaktadır. Maslow, gereksinimleri şu şekilde gruplara ayırmıştır;

1. Fizyolojik gereksinimler (uyku, yemek, boşaltım, nefes alma, su, sağlıklı beslenme)
2. Güvenlik gereksinimi (beden, aile, mülkiyet, iş)
3. Ait olma, sevgi gereksinimi (aile, arkadaşlık)
4. Kendini geliştirme gereksinimi

Bu gereksinimleri ele aldığımızda insanların en temel ihtiyaçları olan fizyolojik gereksinimlerden sonra 2. olarak güvenlik gereksinimi gelmektedir. Bir kategorideki ihtiyaç tam olarak karşılanmadan diğer kategoriye geçilemeyeceği için güvenlik gereksiniminin önemi ortaya çıkmaktadır. İnsanlar güvenlik ihtiyacını karşılamadan bir üst ihtiyaç olan ait olma, sevgi gereksinimi ve kendini geliştirme gereksinimine geçemezler [2].

Toplum kendini oluşturan bireyler vasıtasıyla canlı bir kavramdır. Bu kavram değerlendirilirken toplumun özgürlüğü de ele alınmalıdır. Özgürlük ve güvenlik sözcükleri birbirleriyle yakın ilişkili kavramlardır. Çünkü insan kendini güvenli hissettiği durumlarda özgürce yaşar, düşünür ve hisseder. Diğer durum içinde aynı şey geçerlidir. İnsanlar kendi özgürlük alanını bilmediği ve başkalarının özgürlük alanını ihlal etmesi durumunda karşılıklı çatışmalar başlar daha sonra bu çatışmalar topluma sıçrar ve kamu düzeninin varlığı tehlike altına girer. Yani güvenlik özgürlüğün elde edilmesinde bir basamaktır [3].

Bütün canlı varlıklar güvende olma hissiyatıyla doğarlar. İnsanlar diğer canlılara nazaran güvenliklerini sağlamanın yolunu hemcinsleriyle birlikte toplu olarak yaşayarak bulmuşlardır. İnsanları bir arada ve toplu şekilde yaşamaya iten temel etken güvenlidir [4].

Güvenlik, sadece tedbir olarak düşünülmemesi gereken sonuçlarıyla ele alınması gereken bir faktördür. Bir eylemin gerçekleşmeden ya da daha oluşum aşamasına geçmeden onu önleme durumu tedbir olarak ifade edilirken, bu eylemin oluşması durumunda nasıl olaylarla karşılaşılacağı veya karşılaşıldığı durumda sonuç olarak neler doğuracağı hesaplanmalı ve tüm durumlar birlikte değerlendirilmelidir.

Güvenlik için verilen ödünleri tartışırken güvenliği sadece amaç olarak değil aynı zamanda bir sonuç olarak tanımlamamız gerekmektedir. Güvenliğin ne olduğunu veya ne kadar önemli olduğunu güvenliği tanımladığımız unsurları kaybetme tehdidi altında olmadan anlayamayabiliriz. Bu yüzden güvenlik tehditler aracılığıyla tanımlanır ve önemi anlaşılır[5].

Güvenlik hizmetleri bir yandan da hukukun uygulanması, fiiliyata geçirilmesi anlamına da gelir. Hukukun uygulanmasından kasıt bir suç işlenmeden ona müdahale edilmesi, daha önceden işlenmiş suçların aydınlatılması, işlenmiş bir suç varsa suçlunun adalete teslim edilmesi olarak ifade edilebilir [6]. Tüm bu durumlara bakıldığında güvenlik hizmetinin ne denli önemli olduğu ve hassasiyet gerektirdiği görülmektedir. Aynı zamanda bu hizmetin sunulmasındaki güçlükler bu hizmeti yapanların sürekli karşılaştığı olgulardır. Maddi ve manevi güçlükler, stres ve risk durumları bu mesleği icra edenlerin ciddi bir disiplin içinde çalışmalarını gerektirir [4].

2. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİSİ NEDİR ve NE İŞ YAPAR?

Özel güvenlik gerçek ya da tüzel kişilere ait yaşam hakkı, mülkiyet hakkı, zilyetlik hakkı ve diğer hak ve özgürlüklerin zarara uğramaması için verilen kamu güvenliğini tamamlayıcı özellikte olan koruma hizmetidir [7]. Sadece kendisine tanınan özel güvenlik alanı sınırları dahilinde yetkilidir ve görevini ifa eder. Özel güvenlik şirketleri ise valiliklerden gerekli izinleri alarak kişi, kurum ve kuruluşlara silahlı/silahsız olarak kendi bünyesindeki güvenlik görevlileri ile hizmet veren ve bu alanda güvenlik görevlilerini istihdam eden ticari tüzel kişiliklerdir. Bu şirketlerin hizmetlerini ifa edebilmeleri için İçişleri Bakanlığı'ndan gerekli izinleri almış olması gereklidir [6]. Özel güvenlik görevlilerinin silahlı olarak görev yapanlarında eğitim şartı en az ilköğretim mezunu olmak iken silahlı olarak görev yapanlarında en az lise ve dengi bir okuldan mezun olmak şartı vardır. Yani güvenlik görevlilerinde belli bir eğitim düzeyi şartı aranmaktadır. Çalışan güvenlik görevlilerinin çoğu en az lise mezunu iken günümüzde işsizliğin artmasıyla beraber üniversite mezunu güvenlik görevlisi sayısı oldukça artmıştır. Özel güvenlik görevlilerini eğitimleri İçişleri Bakanlığı'ndan faaliyet izni alan eğitim kurumlarınca verilir. Bu eğitimlerin süresi 120 saat olup, bu 120 saatin 20 saati silah ve atış eğitimidir. Silah kullanmayacak güvenlik görevlilerinin eğitim saati 100 saattir. Bu eğitimler her 5 yılda bir 60 saat olarak tekrarlanır, bu 60 saatin 10 saati ise silah ve atış eğitimleridir. Verilen bu eğitim saatlerinde özel güvenlik görevlilerine temel haklarının neler olduğu, güvenlik için kullanılan cihazların eğitimi, ilk yardım, güvenliğin sağlanması için alınması gereken önlemler, insanlarla iletişim, uyuşturucu maddelerle ilgili eğitim, bulunduğu alan ve kişi koruma eğitimi, kalabalığı yönetebilme eğitimi, güvenliği sağlarken iletişim halinde olması gereken genel kollukla ilişkilerin nasıl olacağı hakkında eğitim, silah kullanımı ve atış eğitimi gibi eğitimler verilerek güvenlik görevlisinin tam donanımlı bir personel olması amaçlanır.

Şekil 2.1. Belediyede çalışan örnek özel güvenlik görevlisi resmi

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere kolluk çeşitleri; kamu kolluk kuvvetleri, özel kolluk ve gönüllü kolluk olmak üzere üçe ayrılırken bizim esas konumuzu ilgilendiren kolluk çeşidi 5188 sayılı Kanuna göre oluşturulmuş özel güvenlik teşkilatlarıdır [4].

KOLLUK ÇEŞİTLERİ		
1. Kamu Kolluk Kuvvetleri 1.a. Genel kolluk -Polis -Jandarma -Sahil güvenlik 1.b. Kamu özel kolluk -Belediye zabıtası -Liman zabıtası 1.c. Yardımcı kolluk -Köy korucuları -Köy muhtarları	2. Özel Kolluk 2.a. Ticari özel kolluk 2.b. 5188 sayılı Kanuna göre kurulan özel güvenlik teşkilatları	3. Gönüllü Kolluk

Çizelge 2.1. Kolluk Çeşitleri

2.1. Özel Güvenlik Görevlisi Olma Şartları;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak
- Yeterli sağlık şartlarına sahip olmak
- 10/d kapsamındaki suçları işlememiş olmak
- Silahlılar için 21 yaşını doldurmuş lise mezunu olmak,
- Silahsızlar için 18 yaşını doldurmuş ilköğretim mezunu olmak
- Kamu haklarından mahrum olmamak olarak sıralanır [6].

2.2. Özel Güvenlik Görevlilerinin Görevleri;

1. Özel güvenlik görevlisi sağlık ve güvenliğin korunması adına kurallara uymalı ve gerekli önlemleri almalıdır.

2. Özel güvenlik görevlisi doğru çalışmalıdır. Diğer tüm çalışanlar gibi güvenlik görevlisi de kendisi ve etrafındaki diğer kişilerin sağlık ve can güvenliğinin korunması adına tehlike ve risk oluşturmayacak şekilde çalışmalıdır. Bunlar için de doğru iş talimatları hazırlanmalı bu talimatlar yapılan değişikliklere göre yenilenmelidir. Güvenlik görevlileri ve diğer çalışanlar bu talimatlar konusunda bilgilendirilmelidir.

3. Özel güvenlik görevlileri, koruma ve güvenliğini sağladıkları alana girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirebilir, üstlerini dedektörle arayabilir, eşyalarını X-Ray ve benzeri cihazlardan geçirebilirler. Güvenlik görevlisi bu cihazları ve diğer tüm teçhizatları doğru kullanmalı, cihazların kullanma kılavuzlarına mutlaka uymalıdır. Görevliye kılavuzlar bırakılmalı, eğitimler verilmeli denetimlerinin yapılması sağlanmalıdır.

4. Güvenlik görevlisi görev alanında oluşabilecek veya kullanılan cihazlar vasıtasıyla oluşabilecek bir tehlike ve riski tespit ettiğinde bu tehlike ve riski yetkili amirine iletmelidir. Bu gibi durumlarda bildirim yapılacak kişi önceden belirlenmelidir ve bildirimlere yanıt verilmelidir. Güvenlik görevlilerine bu çalışma karşılığında ödül verilerek işe alaka ve özene arttırılabilir.

5. Güvenlik görevlisi çalıştığı yerdeki güvenlikle ilgili konularda işin ilerleyişini olumlu yönde etkileyecek, şartları daha konforlu hale getirecek fikirlerini amirlerine sunmalı ve söz hakkı almalıdır.

6. Özel güvenlik görevlileri, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu 127. Maddesine göre yakalamalarda orantılı arama yapabilir. (5188 S.K Md 7)

Şekil 2.2. Örnek özel güvenlik görevlisi resmi

7. Özel güvenlik görevlileri tarafından yapılan üst aramalarında aranan ve arayanın aynı cinsten olması gerekir. (5188 S.K Yönt. Md 14)
8. Özel güvenlik görevlileri; görev alanlarında haklarında yakalama, tutuklama ve mahkûmiyet kararı bulunanları yakalayıp, arama yapabilirler. (5188 S.K Md 7)
9. Özel güvenlik görevlileri, yangın, deprem ve tabii afetlerde yardım istenilmesi halinde işyeri ve konutlara girebilirler. (5188 S.K Md 7)
10. Özel güvenlik görevlileri kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla; aramalar sırasında suç teşkil eden, delil olabilecek veya suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyaları emanet alabilirler. (5188 S.K Md 7)
11. Özel güvenlik görevlileri terk edilmiş veya bulunmuş eşyaları emanete alabilirler.(5188 S.K Md 7)
12. Özel güvenlik görevlileri, görev alanında bulunan kişilerin vücut sağlıklarını tehlikeden korumak için zanlıları yakalayabilirler. (5188 S.K Md 7)
13. Özel güvenlik görevlileri olay yerinde delilleri korur, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu 157. Maddesine göre kişileri yakalayabilir.(5188 S.K Md 7)
14. Özel güvenlik görevlisi, eğitim sağlık ve spor tesisi ve kurumlarında silahlı görev yapamaz. (5188 S.K Md 8)
15. Özel güvenlik görevlileri, yetkilerini sadece görevli oldukları sürece ve görev alanlarında kullanabilirler. (5188 S.K Md 9)
16. Özel güvenlik görevlisi, işlenmiş olan bir suçun tanığı ve suç işlemesi kuvvetle muhtemel şüpheli kişileri takip eder, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alır. (5188 S.K Md 9)
17. Özel güvenlik görevlisi zor kullanma ve yakalama yetkisini kullanması gereken olayları seri şekilde genel kolluk kuvvetlerine bildirir, yakalanan kişileri ve zapt edilen eşyaları genel kolluk kuvvetlerine teslim eder. (5188 S.K Md 9)
18. Özel güvenlik görevlileri, görev alanları içerisinde ve görevleri süresince üniformalı olarak görev yaparlar. (5188 S.K Md 13)

- 19.** Özel güvenlik görevlileri, 5188 sayılı yasada belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında bir işte çalıştırılmazlar. (5188 S.K Md 16)
- 20.** Özel güvenlik görevlileri greve katılamazlar. (5188 S.K Md 17)
- 21.** Özel güvenlik görevlileri Türk Ceza Kanunu'nun uygulanmasında memur sayılırlar. (5188 S.K Md 23)
- 22.** Özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında can, mal güvenliği ile kamu düzenin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması ve bulundurulması yasak her türlü silah, patlayıcı madde ve eşyanın tespiti amacıyla dedektör ve X-Ray cihazı kullanırlar. Gerekğinde üst araması yaparlar. (5188 S.K Yönt. Md 14)
- 23.** Özel güvenlik görevlileri, kamuya açık alanlarda üst aramalarını adli ve ön aramalar yönetmeliği hükümlerine göre yaparlar. Kamuya açık alanlarda özel güvenlik görevlileri tarafından yapılacak üst araması genel kolluk gözetim ve denetiminde yapılır. (5188 S.K Yönt.Md. 14)
- 24.** Özel güvenlik görevlisi, üst aramalarında ele geçirdiği madde ve cisimleri yasal işlem yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluk kuvvetlerine teslim eder .(5188 S.K Md.14)
- 25.** Özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında meydana gelen yangın, deprem, sel gibi tabii afetlerde arama ve kurtarma görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür .(5188 S.K Md.15)
- 26.** Özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında bir suçla karşılaştıklarında; suça el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ederek genel kolluk kuvvetine teslim etmekle yetkili ve görevlidirler .(5188 S.K Yönt.Md 16)
- 27.** Özel güvenlik görevlileri, genel kolluk kuvvetlerinin olaya el koymasından itibaren; araştırma ve delil toplama faaliyetlerine genel kolluk kuvvetlerinin talebi halinde yardımcı olurlar.(5188 S.K Yönt Md 16)
- 28.** Özel güvenlik görevlileri, gece görevlerinde, spor müsabakalarında, konser ve sahne gösterilerinde uniformalarının üzerine arkasında ışığı yansıtan 'özel güvenlik' ibaresi yazılı yelek giyerler [8].

2.3. Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri

2.3.1. Yakalama yetkisi

Yakalama suç şüphesi bulunan kişilerin hakim veya mahkeme kararı olmadan hürriyetlerinin geçici olarak kısıtlanmasıdır. Adli yakalama işlemini kolluk kuvvetleri suçüstü durumlarda yapabilirken ayrıca tutuklanma emri gerektiren durumlarda eğer bu emir gelinceye kadar suçlunun kaçma ihtimali varsa Cumhuriyet savcısına ve amirlerine derhal danışma olanağı olmadığı durumlarda her zaman yakalama yetkisine sahiptir.

Yakalama durumu gerektiren, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda genel kolluk kuvvetlerinden olan polis ya da tam yakalama yetkisi olan jandarma mensuplarının olaya müdahale etmesinin o an mümkün olmadığı durumlarda ve suçüstü durumlarda bekçilerin, genel kolluk gelene kadar ve bekçilere yardımcı olmak amacıyla özel güvenlik görevlilerinin de yakalama yetkisi vardır.

Özel güvenlik görevlilerinin yakalama yapabilmesi için içinde bulunduğu görev alanı ve çalıştığı görev süresi dikkate alınır. Özel güvenlik görevlilerinin yakalama yetkisi genel kolluk kuvvetleri kadar geniş çaplı olmadığından, suç şüphesi bulunan veya suçüstünde yakaladığı kişileri derhal genel kolluk kuvvetlerine bildirmelidir. Genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar ise yakalanan şahsı uygun bir yerde ve uygun şartlarda muhafaza eder [4].

2.3.2. Zor kullanma yetkisi

Güvenliği sağlamanın gerektirdiği durumların birçoğunda zor kullanma gerekebilir. Diğer yetkilerin kullanıldığı durumlarda dahi sorun çözülememişse güvenlik görevlisinin yapacak başka imkanı kalmayacağı için zor kullanma yoluna gider. Ancak yine de bu yetkisinin belli bir sınırları ve koşulları vardır.

Özel güvenlik görevlisi görevini ifa ederken herhangi bir saldırı, direnme, şiddet ve zor kullanmayla karşılaşırsa bu olayları gerçekleştirenleri etkisiz hale getirmek için karşı tarafın kullandığı ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Yakalanan şahısların kaçması, etrafa zarar vermesi ve saldırması durumunda zor kullanılacağı karşı tarafa söylenmeli, şahsın bu durumlara devam etmesi durumunda giderek artan oranla bu kişiyi etkisiz hale getirmek için zor kullanmaya yetkilidir.

Genel kolluk kuvvetleri gelene kadar zor kullanma yetkisine sahiptirler ve genel kolluk kuvvetleri gelip olayı devraldığında özel güvenlik görevlileri de genel kolluğun emrine girmelidir.

2.3.3. Silah taşıma ve kullanma yetkisi

Silah kullanma yetkisi yapılabilecek bütün durumların yapıldığı ve zor kullanma yetkisinin de çok işe yaramadığı durumlarda sadece tabanca ile olmayan patlayıcı ve ateşli aletlerinde kullanıldığı en son başvuru olan bir yetkidir.

Özel güvenlik görevlisinin silah taşıma ve kullanma yetkisinin sınırları ve şartları şu şekildedir;

- a) Özel güvenlik görevlileri yetkili kişilerce kendilerine verilen silahları sadece görevli oldukları görev mahalinde ve görevli oldukları süre içinde kullanabilirler.
- b) Özel güvenlik görevlisinin görev yaptığı sırada saldırıya müsait bir silahın teslim edilmesini karşı taraftan isteyip karşı gelinmesi durumunda, ağır hapsi istenen suçtan sanık veya hükümlü olan birinin genel kolluk kuvvetleri tarafından yakalanacağı sırada kaçmaya çalışması, kendi nefsinin savunması, diğer kişilerin can ve ırzına bir saldırı gerçekleşmesi durumunda, görevinin ifa edilmesine engel olunması veya fiili olarak direnmeye çalışması gibi durumlarda özel güvenlik görevlisi silah kullanabilir.
- c) Silah kullanma saldırı, kaçma gibi durumlarda yapılabilecek başka hiçbir şeyin mümkün olmaması durumunda suçlu kişinin ölü olarak değilde sağ olarak yakalanmasını sağlamak ve yapılan saldırıyı ortadan kaldırmak amacıyla olmalı ve mümkün olduğunca toplu halde insanların bulunduğu ortamlarda kullanılmamaya dikkat edilmelidir.

2.3.4. Kimlik sorma yetkisi

Özel güvenlik görevlileri toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde ayrıca hava meydanı liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma yetkisine sahiptirler. Özel güvenlik görevlileri kimlik tespitinde bulunamaz, genel kolluk kuvvetiyle kimlik bilgilerini paylaşır kimlik tespitini genel kolluk kuvveti yapar. 5188 sayılı kanuna göre güvenlik görevlileri kimlik sorma görevini yerine getirirken hakimden, savcıdan, genel kolluktan veya herhangi bir birimden izin almasına gerek yoktur. Kimliği sorulan kişi kimliğini göstermemekte ısrar ediyorsa güvenlik görevlisinin o kişiyi görev alanına almama hakkı vardır.

2.3.5. Emanete alma ve el koyma yetkisi

Özel güvenlik görevlileri sahibi tarafından unutulmuş veya terkedilmiş eşyaları emanete alabilirler. Aynı zamanda herhangi bir arama durumunda suç teşkil edecek, suç sayılmasa bile risk oluşturabilecek herhangi bir eşya tespit ettikleri durumda o eşyaları emanete alma hakları vardır.

Güvenlik görevlisi emanete alacağı eşyaları mutlaka tutanak altına almalıdır. Emanete aldığı eşyanın içeriğini ve sayısını detaylı bir şekilde açıklayarak imzalamalıdır. Suç teşkil edecek eşyaları emanete alacağı zaman bunu mutlaka genel kolluk kuvvetlerine bildirmelidir.

2.3.6. İşyeri ve konuta girme yetkisi

Özel güvenlik görevlisi yangın, deprem, sel gibi doğal bir afet gerçekleştiği zaman kendilerinden yardım istendiği takdirde yakasında kimlik kartı taşımak şartıyla ve sadece görev süresince ve görev bölgesindeki işyeri ve konutlara girme hakkına sahiptir [9].

3. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN HAKLARI

Güvenlik görevlileri, çalıştığı yerle ilgili gözlemlediği tehlikeleri bildirip bunların önlenmesi için fikir sunabilmeli, söz hakkı alabilmelidir. Bu şekilde hem çalıştığı yerin hem de kendisinin herhangi bir zarara uğramasına engel olmuş olur ve mesleki olarak bir tatminlik yaşar. Çalışanın bu hakkını kullanabilmesi kendinin ne kadar bilinçli ve donanımlı olmasına bağlıdır.

Özel güvenlik görevlisinin bilgi alma hakkı vardır. Çalıştığı iş ile ilgili olan, sağlıkla ve güvenlikle ilgili her türlü konuda bilgi alma hakkına sahip olan güvenlik görevlisi bu konularda eğitilmeyi de talep edebilir.

Özel güvenlik görevlileri çalıştığı işle ilgili konularda işin iyileştirilmesi için veya olumsuz görülen durumların önlenmesi için alınması gerekli tedbirler hakkında amirlerine görüş bildirebilir. Alınan kararlar üzerinde söz hakkı alabilme, kararın uygulama ve değerlendirme sürecine katılabilme hakkına sahiptir.

Özel güvenlik görevlilerinin çalışma koşullarının iyi olması, söz haklarının savunulabilmesi için kendilerine bir temsilci seçmek adına seçme ve seçilme hakkı vardır. Bu hakların kullanılması için çalışan temsilcisi seçmek önemli bir araçtır.

Her çalışan gibi özel güvenlik görevlilerinin de sağlık izleniminden yararlanma hakkı vardır. Personel işyerindeki tehlike ve risklerden dolayı sağlığının olumsuz etkilendiğini düşünüyorsa sağlık izleniminden yararlanma hakkı isteyebilir. Asıl işveren ve alt işveren bunu karşılamak zorundadır.

Özel güvenlik görevlileri kanunda açıklandığı koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz.

Özel güvenlik görevlileri lokavt ile işten çıkarılmaz.

2330 sayılı Nakti Tazminat Bağlanması Hakkındaki Kanuna göre güvenlik görevlileri görev süresi ve görev alanı içinde görevini yerine getirirken yaralanması veya sakatlanması durumunda özel güvenlik görevlisine ya da özel güvenlik görevlisinin yasal mirasçılara toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde açıklandığı tutarda tazminat ödenir.

Özel güvenlik görevlilerinin sendika kurma, dernek kurma, sendikaya üye olma, derneğe üye olma hakları vardır.

Özel güvenlik görevlilerinin üçüncü şahıslara verebilecekleri zararlara karşı mali sorumluluk sigortası yaptırılma hakları vardır.

Özel güvenlik görevlisi yetkilerini kullanırken kendisine karşı işlenmiş suçlar memura işlenmiş sayılır aynı zamanda özel güvenlik görevlisinin işlediği suçlar ise memurun işlediği suç sayılır [10].

4. TÜRKİYEDE ve DÜNYADA ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Türkiye’de özel güvenlik ihtiyacı özellikle 1950’li yıllarda küçük şehirlerden büyük şehirlere göç eden büyük bir kitle ile ortaya çıkmıştır. Artan nüfusla birlikte soygunların önlenmesi, şehirlerin kontrol altına alınması, saldırılara karşı önlem alınması gibi çözümler güvenlik arayışını arttırmıştır. 1970’li yıllarda terör olaylarının yaygın olduğu zamanlarda genel kolluk kuvvetlerinin yeterli olmadığı durumlarda stratejik yerlerin korunması için özel güvenlik personelinin alımı fikri gündeme gelmiştir. 1980 darbesi sonrası bu arayış daha da artmış ve 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” ile ilk defa yasal bir boyut kazanmıştır. Devlete ait kolluk kuvvetlerinin yetişemediği veya devletin bütçesinin yeterli olmadığı durumlarda kurumlar kendini korumaya çalışmış ya da devlet destek olmuştur. 2495 sayılı Kanunla 1981 yılından sonra bekçilik kurumu özel güvenlik olarak anılmaya başlanmıştır. Bu kanun özel güvenlik sektörüne yeterince açıklama getirmemiştir ve 2004 yılında 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” çıkarılmıştır [11].

5188 sayılı bu kanun ile özel güvenlik konusu revize edilmiş oldu. Bu kanun ile kamu güvenliğini tamamlayıcı nitelikteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usuller belirlenmiş oldu. Hem 2495 sayılı kanun hem de 5188 sayılı kanun ile özel güvenlik, tamamlayıcı kolluk kuvveti olarak değerlendirildiğinden görev ve yetkileri genel kolluk kuvvetleri gelene kadar olduğu belirtilip genel kolluk gelince de onlara yardım etmek şeklinde özetlenmiştir.

Bugün ise ülkemizde hemen hemen her alanda güvenlik görevlileri ile karşılaşmaktayız. Üniversiteler, bankalar, hastaneler, mağazalar, özel şirketler, eğlence yerleri başta olmak üzere çok çeşitli çalışma alanları bulunmaktadır. Türkiye’de 2020 yılı verilerine göre şuan 1 milyon 556 bin 250 güvenlik sertifikasına sahip kişi bulunurken 283 bini aktif olarak çalışmaktadır. Aktif çalışan özel güvenlik personeli sayısı emniyet mensubu personel sayısından fazladır. Aynı zamanda bu sayı Hollanda, Portekiz, Avusturya, Norveç gibi ülkelerdeki asker sayısından da fazladır. Özel güvenlik görevlileri, 47 bin 360 kısa, 5 bin 199 uzun namlulu silah ile hizmet vermektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı verilerine göre Türkiye’de 1435 güvenlik şirketi ile 444 özel güvenlik eğitim kurumu bulunuyor [12].

Dünyada ise özel güvenliğin sektörel olarak gelişimi, her ülkenin kendi gelişim yapısına, siyasal ve hukuksal durumuna göre çeşitlilik göstermiştir. Amerika, Kanada ve Avrupa ülkeleri kendi yasalarıyla özel güvenlik sektörü hakkındaki farklılıkları ortaya koymuşlardır. Kanada'da dedektiflerle özel güvenlik görevlileri aynı kanunda yer almışlardır. Amerika'da özel güvenlik görevlisi sayısı oldukça fazla olmasından ve güvenlik hizmeti isteyenlerin bunu düşük ücretle karşılanmasını istemesinden dolayı fiyat olarak bir rekabet ortamı oluşmuştur. Avrupa'da 30'dan fazla ulusal güvenlik şirketi biraraya gelmiş ve CoESS Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu'nu kurmuşlardır. Bu konfederasyon özel güvenlik sektörünün bütün çıkarlarını korumayı amaçlamıştır. Konfederasyonun asıl amacı, üye federasyonların ve üye şirketlerin çıkarlarını en üst seviyeye çıkarmak ve ortak çıkarlar elde etmektir. Toplamda 28 ülkenin bulunduğu bu konfederasyonda üye ülkelerden 21'i AB üye devletlerden oluşmaktadır [6].

5. GÜVENLİK GÖREVLİSİ, ASIL İŞVEREN, ALT İŞVEREN GÖREV ve SORUMLULUKLARI

Bir çalışma yerinde bir hizmet yürütülürken hem işverenin hem de çalışanın birbirlerine karşı görev ve sorumlulukları vardır. Genel olarak asıl işveren çalışanın sağlıklı koşullarda çalışmasını sağlamak ve bu koşullar sağlanırken koyulan kurallara çalışanın uyup uymadığını denetlemekle yükümlüken, çalışan da bu kurallara uymalı ve alınan önlemleri uygulamalıdır. Ayrıca çalışma ortamında herhangi bir sağlıksız koşul ile karşılaştığında ise bunu amirine bildirmelidir. Güvenlik sektöründe ise, çalışan için güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturulurken sorumluluk asıl işverene ait olduğu kadar, alt işveren sayılan güvenlik şirketlerine de aittir. Güvenlik şirketi kendi çalışanı olan güvenlik görevlisini her türlü bilgi, beceri, araç ve gereçlerle donatmalı ve çalışma ortamındaki kurallara ve önlemlere çalışanın uymasını sağlamalıdır. Tarafların sorumluluklarını daha da açacak olursak;

Asıl işveren, güvenlik görevlisini denetlerken kurallara ve önlemlere uymadığını tespit ederse bunu güvenlik şirketine bildirmelidir. Güvenlik hizmeti verilirken gerekli bakım ve onarımları yapmalıdır. Herhangi bir durumda meydana gelebilecek kaza ve riskler için doğru çalışma talimatları hazırlamalıdır. Güvenlik şirketinin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirip getirmediğini denetlemelidir. Güvenlik şirketi, güvenlik personeli ve asıl işveren koordineli olarak çalışmalıdır.

Güvenlik şirketi, güvenlik görevlisini görevini yaparken karşılaşılabileceği risk ve tehlike durumlarına karşı tedbirli olacak şekilde düzenli olarak eğitmeli ve gerekli tüm teçhizatları sağlamalıdır. Güvenlik görevlisinin önlemlere ve kurallara uyup uymadığını denetlemelidir. Asıl işveren ile işbirliği yaparak daha sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmalıdır.

Güvenlik görevlisi ise, koyulan tedbirlere ve verilen talimatlara uygun olarak çalışmalıdır. Güvenlik şirketi tarafından veya işveren tarafından görevi icabı kendisine tahsis edilmiş olan araç ve gereçleri görevine uygun olarak kullanmalıdır. Çalıştığı ortamda herhangi bir risk veya tehlike ile karşılaşırsa direk zaman kaybetmeden bunu amirine bildirmeli, bu risk ve tehlikelerin ortadan kaldırılması için önerilerde bulunmalıdır. Güvenlik ve sağlığı korurken güvenlik şirketi ve asıl işverenle eşgüdümlü olarak çalışmalı ve işbirliği yapmalıdır.

6. RİSK SENARYOLARI ve GÜVENLİK

Güvenlik kavramını sürekli etrafta endişe edilecek bir şey olduğu, mutlak risk potansiyeli olduğu şeklinde düşünmek çoğu zaman yanlış sonuçlar doğurur. Güvende olup olmadığımızı oluşturabilecek senaryolar ya da kurgular etrafında şekillendirirsek, güvenlik tam anlamıyla sağlanmış olmaz. Sürekli risk altında olduğunu düşünen insan mutlak güvenlik adına bir aşama sağlamaya çalışırken mutlak güvensizlik için kurulum yapmış olur.

Olma ihtimali yüksek riskler, henüz olmamış olayları olmuş gibi yorumlar. Eğer riskin olma potansiyeli yüksekse ona göre tedbirler alınır. Bu riskleri ve tedbirleri düşünürken ayrımı iyi yapmak, paranoyak sınırına gelmeden olayları idrak etmek oldukça önemlidir. Yoksa güvenlik endişesi hiçbir zaman giderilmez ve insan kendini hiçbir zaman güvende hissetmez. Weber'in 'rasyonel güvenlik' kavramını incelemek risk temelli politikalar ve tehdit temelli politikalar arasındaki farkı görmeyi sağlar.

6.1. Rasyonel Güvenlik

Rasyonel güvenlik modern toplumda amaçlarla araçlar arasında kurulan dengenin güvenlik için bir yansımasıdır. Weber toplumu analiz ederken bireyin toplumu oluşturan ana unsur olduğunu söylemiştir. Weber'e göre bireyler kendi kararlarını kendileri vermez, toplumdaki diğer bireylerden etkilenerek davranırlar.

Modern devletler, toplumda düzenin sağlanması için sosyal, ekonomik, güvenlik politikaları içinden en verimlisi, en doğru olanını seçerek elde etmeye çalıştıkları sonuçlara ulaşmayı isterler. Modern ulus devlette ulusal güvenlik, amaç araç bütünlüğü prensibiyle rasyonel siyaset anlayışı ile sağlanır. Güvenlik, kontrollü ve denetim altında yürütülen bir süreçtir.

6.2. Refleksif Güvenlik

Her devletin elde etmeye çalıştığı amaçları farklıdır. Devletin bu amaçları gerçekleştirmek için kullandığı araçlar da kendi kabiliyetine göre değişir. Rasyonel bakış günümüz koşullarındaki tehdit ve riskler için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle günümüz modern dünyasında yeni riskler karşısında çok esnek ve konstrüktivist politikalara ihtiyaç duyulur. Refleksif güvenlik, devamlı değişim içinde olan güvenlik kavramı için alınacak kararların yeni riskleri de beraberinde getirebileceğini hesaba katarak önceden önlem almayı gerektiren bir güvenlik anlayışıdır. Ayrıca güvenlikle ilgili alınan kararların sadece araçları

kontrol etmeye yönelik olduğu, aldığımız politik kararların kendi planlarımızın ötesinde sonuçlar doğurabileceği düşüncesi, güvenliğin bu refleksif boyutuna dikkat çekmektedir. Bu güvenlik anlayışına göre, toplumda hiçbir zaman tam güvenlik ve tam kontrol sağlanamaz. Bu sonucun bilinmesi sürekli güvenlik endişesinin giderilmesi için gereklidir [13].

7. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN ÇALIŞTIĞI ALANLARDAKİ RİSKLER ve ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Özel güvenlik görevlileri, çalıştığı alanlarda meslekleri icabı birçok açıdan tehlikeli ve riskli durumlarla karşılaşır. Bu tehlike ve riskler net bir şekilde belirlenip risk yönetimi ve değerlendirmesi yapılmazsa, güvenlik görevlisi can kaybı, sağlık kaybı, mesleki tatminsizlik veya meslek hastalıkları gibi durumlar ile karşı karşıya kalabilir. Güvenliği tasarlarırken belli başlı riskleri kabul ederiz. Bu risklerin; ne zaman olabileceği, tehdit derecesi ve bu tehditlere karşı alınması gereken tedbirleri belirlemek güvenliğin tasarımını oluşturur. Güvenlik sadece devriye atma veya nöbet tutma olarak düşünülmemelidir. Güvenlik için en önemli husus beklenen risklerin oluşması durumunda alınan tedbirlerin hayata geçirilebilmesi ve bunun zamanına uygun olarak yapılmasıdır. Güvenliği tasarlarırken oluşabilecek riskleri çok iyi şekilde analiz etmeli, bu risklerin kategorisine göre özel önlemler alınmalıdır. Örneğin; havaalanları şüpheli kişilerin ya da tehlikeli cisimlerin yakalanma olasılığının yüksek olduğu yerler olduğundan ve tehlike oluşma potansiyeli yüksek olduğundan, güvenlik sistemleri sürekli olarak aktif olmalıdır.

Risk analizi; güvenliğin sakınma ve caydırma bakımlarından tutarlılıklarının ve yeterliliklerinin gözden geçirilmesi olarak tanımlanır. Bu risk analizi sayesinde şuna kadar alınmış ve bundan sonra alınacak tedbirlerin ne denli yeterli olduğu anlaşılmış olur.

Risk analizi yapılarak, çalışılan yerdeki bütün tehdit oluşturabilecek faktörler tek tek sıralanır. Örneğin; güvenlik görevlisinin çalıştığı alanda bir cinayet meydana gelmesi, üniversitede çalışıyorsa öğrenci gurupları arasında kavga çıkması, hırsızlık olması, yaralayıcı madde tespit edilmesi gibi durumlar oluşma olasılığı değerlendirilerek güvenlik görevlisinin bu durumlarla karşılaştığında ne yapması gerektiği önceden belirlenip ona göre bazı hazırlık çalışmaları yapılır. Böylece güvenlik görevlisi nelere dikkat edeceğini, nasıl tedbirler alacağını öğrenmiş olur ve güvenliğin sağlanması açısından daha fazla verim alınmış olur.

Tehdit oluşturabilecek şeyler ayrı ayrı değerlendirildiğinde oluşma zamanı ya da oluşabileceği yer konusunda bazı fikirler oluşur. Her bir riskin değerlendirilmesi özel güvenlik görevlisinin alacağı tedbiri belirlemesi açısından yardımcı olur, kalite faktörünü artırır ve tehdit oluşumu için caydırıcılık oluşturur. Güvenlik için en etkin sonuç tehlikenin meydana gelmeden yok edilmesidir. Buda güvenlik sistemlerinin caydırıcılığıyla olur. Örneğin; havaalanlarında kontrol kapılarında güvenlik görevlileri gelen misafirlerin

eşyalarını X-Ray cihazından geçirerek tehlikeli bir cisim varsa içeri girmesini engellerler. Ya da şüpheli bir şahıs gördüklerinde onu takibe alırlar. Bütün bunlar oluşabilecek tehditler için bir caydırıcılık oluşturur ve tehlike meydana gelmeden yok edilmiş olur.

Tecrübe, güvenlik görevlileri için çok önemli bir kavramdır. Daha önceden karşılaştığı bir olaydan sonra tecrübe edinen güvenlik görevlisi artık daha hassas ve görme konusunda daha iyidir. Artık risk senaryolarını daha iyi değerlendirir ve oluşabilecek tehlikelere karşı daha hazırlıklıdır. Şüpheli durumları ve kişileri doğru tespit eder, gereksiz kovalamacalar oluşmaz.

Güvenlik görevlileri, izleme biriminden devriye birimine kadar bir bütün olarak koordineli çalışırlar. Bu şekilde risklerle ilgili ipuçları birlikte değerlendirilir ve örgütlenme sağlanır. Çalışan personellerin nöbet tuttıkları zamanlarda birbirleriyle uyumlu olarak seçilmesi iş verimini arttıracaktır. Bütün bu çalışanlar için bir olayla karşılaştığında ne yapacağıyla ilgili tatbikatlar yapılmalıdır. Bu şekilde güvenlik görevlilerinin ne denli etkili olduğu anlaşılmış olur. Her bir risk için alınan önlem bir yandan da diğer risklerin oluşmasını da önleyecek şekilde birbiriyle parça bütün ilişkisi oluşturur.

Güvenlik personellerinin her birinin yetenekleri, tehlikeyi algılayabilme kapasiteleri, iş konsantrasyonları birbirinden farklıdır. Bu açıdan bazı güvenlik görevlilerinin etkinlik derecelerinin düşük olduğu fark edildiğinde bu kişilerin düşük risk zamanlarında görevlendirilmesi gerekmektedir. Etkinlik dereceleri yüksek personelin ise daha etkili olabilmeleri için yüksek risk zamanlarında görevlendirilmesi daha uygun olacaktır. Güvenlik sistemi sürekli aktif olmalı ve aynı zamanda güvenlik sisteminin etkinliği de sürekli aktif olmalıdır. Bir sonuç elde edilemeyen, çalışmayan bir güvenlik hiçbir işe yaramaz. Güvenlik sisteminin etkinliğini belirleyen risk analizi üzerinde durulması ve takip edilmesi gereken bir konudur. [14].

Özel güvenlik görevlilerinin görevlerini yaparken karşılaştıkları risk, tehlike ve bunlar karşısında almaları gerekli önlemleri 4 ana başlık altında toplayabiliriz;

Çalışma ortamına bağlı tehlike ve riskler (Psikososyal, fiziksel, kimyasal, ergonomik, biyolojik)

Çalışma koşullarının tehlike ve riskler üzerine etkisi (Ücret ve ödeme biçimleri, çalışma süresi ve süre örgütlenmesi, risk grupları)

Çalışma ilişkilerinin tehlike ve riskler üzerine etkisi (Bireysel ya da toplu iş ilişkileri)

7.1. Çalışma Ortamına Bağlı Tehlikeler ve Riskler

Güvenlik görevlileri için çalışma ortamı, görevlerini icra ettikleri iş sahası olarak ifade edilebilir. İş sahası içinde birçok faktörün etkisiyle tehlike ve risk altında çalışan güvenlik görevlileri yeterli önlem alınmadığında, tehlike ve riskler neticesinde meydana gelebilecek kısa veya uzun vadeli sorunlarla karşılaşabilirler. Çalışma ortamına bağlı tehlike ve riskler; fiziksel tehlikeler, kimyasal tehlikeler, ergonomik tehlikeler, psikososyal tehlikeler ve biyolojik tehlikeler olarak sıralanabilir.

Fiziksel tehlikeleri, çalışılan ortamın yetersiz aydınlatılması, çalışılan alandaki gürültü, ortamın çok sıcak veya çok soğuk olması, radyasyona maruz kalma, yetersiz havalandırma olarak açıklayabiliriz.

Kimyasal tehlikeleri, güvenlik görevlisi kimyasal çalışmaların yapıldığı bir alanda çalışıyorsa kimyasal maddelere maruz kalma, ortamda bulunan toz, buhar olarak sıralayabiliriz.

Ergonomik tehlikeleri, güvenlik görevlisinin mesleğini icra ederken sürekli ayakta durması veya masa başında çalışıyorsa sürekli oturması, etraftaki yüklerin elle taşınması ve kaldırılması oluşturur.

Psikososyal tehlikeleri, güvenlik görevlisinin arkadaşları veya amirleriyle yaşadığı sıkıntılar, mesleki tatminsizlik, iş stresi olarak açıklayabiliriz.

Biyolojik tehlikeleri, temas halinde veya hava yolu ile insan, hayvan ya da havalandırma ile bulaşan mikroorganizmalar olarak belirtebiliriz.

Ayrıca güvenlik görevlilerinin çalıştığı alanlarda çeşitli saldırılara maruz kalması, zeminin uygunsuzluğuna bağlı olarak kayarak veya takılarak düşmesi, müdahale sırasında bir yere çarpması yada sıkışması, elektrik çarpması, yol kazaları ile karşılaşması, yangın meydana gelmesi durumuyla karşılaşması, patlama olması, bir şeyin çalışma ortamından uzaklaştırılması gereken durumlarda kullanılan taşıma yada kaldırma araçlarıyla meydana gelen kazalarla karşılaşılması da güvenlik görevlileri için çalışma ortamına bağlı tehlike ve riskleri oluşturur [15].

7.1.1. Fiziksel tehlikeler

7.1.1.1. Gürültü

Gürültü yaygın olarak istenmeyen ses veya ses kirliliği olarak tanımlanır. Sesin iki belirleyicisi frekans ve şiddettir. Ses şiddetinin ölçü birimi desibeldir. İnsan kulağının duyabileceği desibel aralığı 0-140 dB aralığındadır. 140 dB üzerindeki sesler kulak zarında yırtılmalara neden olabilir. Hayatın her alanında karşılaşılan gürültü önlem alınmazsa fiziksel ve ruhsal sağlığı olumsuz yönde etkileyebilir. Güvenlik görevlileri de çalıştıkları alanlara bağlı olarak; gürültünün şiddeti, süresi, kaynağına bağlı olarak çeşitli sağlık sorunları yaşayabilirler. Gürültü faktörünün risk etmenleri ve alınması gereken önlemleri şu şekilde sıralayabiliriz;

• Risk Etmenleri;

Güvenlik görevlisinin çalıştığı ortamların çevresinde çeşitli etkenlere bağlı olarak insan kaynaklı, çalışan bir makine kaynaklı, bina ve tesisat kaynaklı, etraftan geçen taşıtlar kaynaklı oluşan gürültüler, silahlı atış alıştırılmalarındaki gürültüler risk etmenleridir. Özellikle konser, tiyatro, miting gibi yerlerde görev yapan güvenlik görevlilerinde yüksek sese maruz kalma daha fazla görülür.

• Sağlığa Etkileri;

Çalışılan süre boyunca ne kadar gürültüye maruz kalındığı ya da gürültünün şiddetine göre çeşitli sağlık sorunları oluşmaktadır. Bunların en bilinenleri; geçici süreli veya kalıcı olarak işitme kaybı, dikkat dağınıklığı, konsantre bozukluğu, kalp ritim bozukluğu, bedensel ve ruhsal yorgunluk, huzursuzluk ve uyku bozukluğudur. Bellekle ilgili öğrenmede zorlanma, düşünmeyi zorlaştırma, çabuk sinirlenme diğer sağlık sorunlarıdır.

• Alınması Gereken Önlemler;

Gürültü ve diğer tüm tehlikelerde alınması gereken önlemler tek taraflı değildir. Güvenlik görevlisi, asıl işveren ve güvenlik şirketinin iş birliği içinde koordineli olarak üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Asıl işveren; gürültüye neden olan gürültü kaynağını çalışılan ortamdan kaldırmalıdır. Gürültüye sebep vermeyecek teknolojik olarak daha az ses ile çalışan alet, teçhizat ve makineleri kullandırmalıdır. Önceden bulunan gürültü yayan eski aletlerin düzenli olarak bakımının yapılmasını sağlamalıdır. Güvenlik şirketi; güvenlik görevlisinin çalışma sürelerini bu faktöre bağlı olarak ayarlamalıdır. Gürültü seviyesi yüksek çalışma ortamlarında çalışan güvenlik görevlilerinin çalışma sürelerini kısaltmalı, dinlenme sürelerini uzatmalıdır. Diğer personellerle dönüşümlü çalışma programı uygulanmalı ve gürültü önleyici kişisel koruyucuları (gürültü önleyici kulaklık, kulak tıkacı vs.) güvenlik personeline temin etmelidir.

Güvenlik personelinin gürültü faktörüne karşı alması gereken önlemler ise; çalıştığı süre boyunca diğer çalışma arkadaşlarını rahatsız edecek gürültü yapacak hareket ve konuşmalardan uzak durmalıdır. Kendisine verilen gürültü önleyici kişisel koruyucuları gerektiği durumlarda kullanmayı ihmal etmemelidir ve önlenebilir gürültülere yol açan durumları bildirmelidir [15].

7.1.1.2. Yetersiz aydınlatma

Günlük yaşamda olduğu gibi çalışma hayatında da bulunulan ortamın uygun düzeyde aydınlatılmış olması insan sağlığını ruhsal yönden etkilediği gibi meydana gelebilecek olası kazaları engellemesi durumundan dolayı da bedensel sağlığı oldukça etkilemektedir. Güvenlik görevlisinin işi gereği çalışma alanını koruma ve tehlikeleri oluşmadan engelleme sorumluluğu olduğu için ikinci kişileri gerek çıplak gözle gerekse kamera ortamında rahat seçebilmesi için bulunduğu ortamın yeterli aydınlatılmış olması şarttır. Sadece etrafındakiler için değil kendi içinde takılıp düşme, çarpma, sıkışma veya elektrik çarpması risklerine karşı korumak için önemli bir faktördür. Yeterli düzeyde aydınlatılmış çalışma ortamında çalışmak, bir güvenlik görevlisinin psikolojini olumlu yönde etkileyerek iş motivasyonunu da etkiler. Etrafında oluşabilecek riskleri daha erken ve net bir şekilde fark eder ve işini daha sağlıklı bir şekilde yapmasını sağlar.

- **Risk etmenleri;**

Çalışma ortamındaki aydınlatmaların doğrudan göze gelmesi, yansımaları, bulunulan ortamı yeterince aydınlatmaması, aydınlatma yetisi düşük armatürlerin kullanılması, ekranla çalışılan yerlerde uygunsuz ekran ve aydınlatmanın kullanılması, karanlık koridor ve merdivenler risk etmenleridir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Sürekli dikkat halinde olan gözlerde ağrılaşma, kızarıklık, yorgunluk ve yanmaya neden olur. Odaklanma konusunda zorlanmaya bağlı olarak baş ağrısı ve genel yorgunluk olur. Loş ve karanlık ortamlara bağlı olarak kaza yapma olasılığı ve sayısı artar. Takılma, düşme, yaralanma olabileceği gibi çalışılan yerdeki diğer kişilere de bir olaya müdahale esnasında zarar verilebilir.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

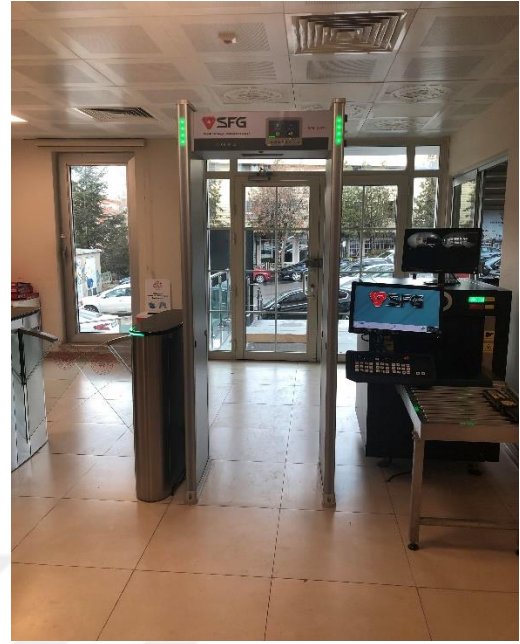
Güvenlik şirketleri çalışanlarına ışık kaynağının olmadığı durumlarda kazaları önlemek ve işin daha doğru bir şekilde yapılabilmesini sağlamak amacıyla el fenerleri temin etmelidir. Masa başında ekranlı araçlarla çalışanlarına ise yeterli aydınlatma hakkında bilgi verip eğitilmesini sağlamalıdır.

Asıl işveren yetersiz aydınlatma faktörünü ortadan kaldıracak olan sorumlu kişidir. Çalışılan bütün ortamların özellikle giriş ve çıkışların, kamera görüş açısındaki alanların, önemli geçiş yollarının, merdivenlerin ve koridorların iyi bir şekilde aydınlatılmasını sağlamalı, arızalı olan armatür veya projektörlerin bakımını yaptırmalı, aydınlatma yetisi güçlü olan kaliteli armatürlerin takılmasını sağlamalı, ekranlı araç ile çalışılan yerlerin aydınlatmasının ekranlı araçlara uygun şekilde yapılmasını sağlamalı, olabildiğince enerji verimliliği adına doğal aydınlatmadan yararlanılmasını sağlamalıdır.

Güvenlik görevlisi, geçiş yollarındaki alanların koridor ve merdivenlerin aydınlatmasını açık bırakmalı, kendisine temin edilen el fenerlerinin çalışıp çalışmadığını düzenli olarak kontrol etmeli, yeterince aydınlatılmamış yerleri ve arızaları aydınlatma malzemelerini yetkili kişilere bildirmelidir [15].

7.1.1.3. Radyasyon

Radyasyon ortamda taşınan enerji demektir. Radyasyon ve radyoaktif maddeler (doğal ve yapay) çevremizde her an vardır. Radyoaktif maddeler dünyamızın ve evrenimizin tüm kısımlarında bulunur, hatta her insanın vücudu hafif derecede radyoaktiftir. Hayatımızın bir parçası olmasına rağmen, radyasyon yalnızca yüz yıldan biraz uzun bir süre önce keşfedilmiş ve bazı uygulamalar için faydalı olduğu gözlenerek kullanılmaya başlanmıştır. Alfa parçacığı, beta parçacığı ve nötron parçacık radyasyonuna, gama ışını ve x-ışınları ise elektromanyetik radyasyona örnektir ve hepsi iyonlaştırıcı radyasyondur. Eğer radyasyon (taşınan enerji) atomlarda iyonlaşmaya sebep olmuyorsa iyonlaştırıcı olmayan radyasyon olarak adlandırılır. Radyoaktif maddelerden çok sayıda uygulama alanında faydalanılır. Yapay radyasyon kaynaklarının en sık kullanıldığı alan medikal alanıdır. Radyolojik görüntüler, nükleer tıp ile görüntüleme yapılan alanlarda çalışan güvenlik görevlileri radyasyona maruz kalırlar. Diğer bir çalışma alanı olsun X-ray ışınları kullanılarak görüntülemenin yapıldığı ve daha çok güvenlik amacıyla kullanılan bu cihazların bulunduğu havaalanı, alışveriş merkezleri, tren garları gibi yerlerde çalışan güvenlik görevlileri de ciddi derecede radyasyona maruz kalırlar [16,17].

Şekil 7.1. Güvenlik görevlilerinin çalıştığı alanlardaki radyasyon kaynakları

Radyasyona maruz kalınan süre, radyasyon türü ve düzeyi, ne sıklıkla maruziyet altında kalındığı sağlığa etkisini değiştirir. Güvenlik görevlilerinin denetim noktalarında kullandıkları metal dedektörler iyonlaştırıcı olmayan radyasyon kaynaklarıdır ve yapılan araştırmalar neticesinde sağlığa önemli bir etkisinin olmadığı düşünülmektedir. Ancak hastanelerde, havaalanlarında, alışveriş merkezlerinde kullanılan iyonlaştırıcı radyasyon yayarı kaynaklar için önlem alınmadığı takdirde burada çalışan güvenlik görevlileri için ciddi sağlık sorunları oluşturabilir. Günümüzün en önemli hastalıklarından kanserlerin bu radyasyona maruz kalınmasından oluştuğu düşünülmektedir.

- **Risk Etmenleri;**

Hastanelerde görüntüleme, nükleer tıp, radyoterapi vb. işlemlerin yapıldığı yerler, nükleer santraller gibi yüksek risk altındaki işyerleri, havaalanları ve alışveriş merkezlerinde kullanılan dedektörler ve görüntüleme amaçlı kullanılan x-ışınları risk etmenleridir. Ayrıca güvenlik görevlisinin radyasyon hakkında bilgisiz olması veya eğitim almamış olması da risk etmenidir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Sürekli olarak yüksek dozda iyonlaştırıcı radyasyona maruz kalmak insan vücudunda hücre, doku hasarına yol açar. Bu etkiler kısa vadede kendini göstermese de uzun vadede deri, üreme organları, kemik iliği, dalak vb. yerlerde kanser gibi ciddi sağlık sorunlarına ve doğacak çocuklarda kalıtsal rahatsızlıklara neden olabilir.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi, radyasyon kaynaklı ortamlarda çalışacak personelleri için, olası riskler ve alınması gereken önlemler hakkında bilgilendirme yapmalıdır. Ayrıca bu ortamlarda kullanılacak radyasyon yayan cihazların doğru kullanımı hakkında da personeline eğitim vermelidir. Asıl işveren, çalışma ortamına yasal düzenlemelere ve kurallara uygun cihazlar temin etmelidir, bu cihazların düzenli olarak bakım onarımını yaptırmalı ve cihazların kullanım kılavuzlarına çalışanların erişebilmesini sağlamalıdır. Kullanılan cihazların yetkili, bu konuda eğitim almış kişiler tarafından kullanılmasına özen göstermelidir. Havaalanı, alışveriş merkezi gibi giriş alanlarında denetim yapılan yerlerde denetim yapılmadığı zamanlarda cihazların kapatılmasını ve cihazların radyasyon kaçaklarına karşı düzenli denetiminin yapılmasını sağlamalıdır. Cihaz X-ışını üretirken uyarı lambasının ve acil durdurma düğmesinin çalışır durumda olduğunu denetlenmelidir. Ayrıca güvenlik şirketinin güvenlik personeline yeterli eğitimi verip vermediği ve kurallara uyup uymadığı konusunda denetiminin yapılmasını sağlamalıdır.

Güvenlik personeli ise, radyasyon kaynaklı cihazları kullanırken kullanma kılavuzuna uygun olarak güvenlik önlemleri dahilinde cihazları kullanmalı, kurşun saçaklarını X-ışını üretilirken açmamalı ve el sokmamalıdır. Eşyaların geçişi sırasında uzun süre saçaklar karşısında durmamalı, doğrudan kurşun saçaklarını görebilecek şekilde oturmamalıdır.

X ışınları üretilirken acil bir durum olduğunda kullanılan acil durdurma butonu ve uyarı lambasının arızalı olup olmadığını sürekli olarak kontrol etmelidir [15].

7.1.1.4. Sıcaklık, nem ve havalandırma

Ortam koşullarını belirleyen sıcaklık, nem, yeterli havalandırma çalışma şartlarını önemli ölçüde etkileyen faktörlerdir. Yeteri kadar havalandırılmayan kapalı ortamlar, aşırı sıcak veya aşırı soğuk yerler, nemin olağan şartlardan fazla olduğu alanlar kişinin konsantrasyonunu etkileyebildiği için veriminin de düşmesine neden olabilir. Güvenlik görevlileri için de önemli olan bu faktörler, güvenlik görevlilerinin çalışılan alanlar içinde en uygun şartlara getirilmelidir. Hem açık hem kapalı alanlarda yapılan çalışmalarda olabildiğince en uygun sıcaklık, nem ve havalandırma koşulları sağlanmalıdır. Bu şartlar sağlanırken de güvenlik personeline uygun kıyafetler seçilmeli ve yaptığı fiziksel etkinliklerin zorluk derecesine dikkat edilmelidir.

• Risk Etmenleri;

Havanın aşırı sıcak veya aşırı soğuk olması, yağmurlu veya karlı havalar, çamur, rüzgâr gibi faktörler risk etmenleridir. Hava şartlarının ihmal edilmesi ve bu ortamlarda çalışmaya müsaade edilmesi, hava koşullarından koruyacak barınak, siperlik vb. yerlerin bulunmaması, yetersiz ısıtma, çalışana çalıştığı süre içinde hayati olarak lazım olacak içme suyunun uygun sıcaklıkta temin edilmemesi de risk faktörleridir. Ayrıca güvenlik görevlisinin nöbet sürelerinin hava koşulları dikkate alınmadan düzenlenmesi, soğuk havalara veya sıcak havalara uygun iş kıyafetleri temin edilmemesi de örnek olarak verilebilir. Güvenlik personelinin çalıştığı ortamda yeteri kadar taze ve temiz hava bulunmaması, iklimlendirmenin uygun yapılmaması risk etmenidir.

• Sağlığa Etkileri;

Aşırı sıcak ortamlarda çalışmak yorgunluk, gerginlik, güneş çarpması, halsizlik, huzursuzluk, kalp ve dolaşım sistemi rahatsızlıkları, bayılma gibi sağlık sorunlarına yol açabilir. Aşırı soğuk ortamlarda çalışmak ise üşümeye, titremeye, hipotermiye neden olurken vücutta soğuğa bağlı kızarıklıklara neden olabilir. Sürekli bu şekilde aşırı soğuk ortamda çalışan güvenlik görevlilerinde üst solunum yolu rahatsızlıkları, kulak, burun, boğaz rahatsızlıkları ortaya çıkabilir. Uygun olmayan nem ve havalandırma şartlarında ise rahatsızlık hissi oluşur, nezle, grip gibi hastalıklara sebebiyet verebilir.

• Alınması Gereken Önlemler;

Güvelik şirketi; güvenlik personelinin çalışma sürelerini sıcak çarpması veya hipotermiyi önleyecek şekilde ayarlamalıdır. Ortam sıcaklığına göre dinlenme süresi ve aralığını ayarlamalı, çalışma sürelerine dikkat etmeli ve gerekirse dönüşümlü çalışmayı sağlamalıdır. Güvenlik personeli açık alanda çalışacak ise personele kişisel koruyucu eşyalar olan şapka veya siperlik temin etmelidir. Dışarda çalışacak personelin sürekli olarak beklediği yerlere tente, çardak gibi koruyucu alanlar yaparak personelinin buralarda çalışmasını sağlamalıdır. Güvenlik personeline ortam şartlarına uygun iş kıyafetleri temin etmelidir. Soğuk havalarda; kalın, uzun kollu ceket, kaşkol, bere, kazak, sıcak havalarda ise; kısa kollu, ince kumaşlı terlemeyi önleyecek iş kıyafetleri seçilmelidir. Ayrıca güvenlik personeli çalışırken ona ulaşabileceği uzaklıkta içme suyu temin etmelidir.

Asıl işveren; kapalı ortamlara giriş çıkışlarda döner kapılar veya havalandırma perdesi yaptırmalı, çalışma ortamı için en uygun iklimlendirme ve havalandırma sistemini kurdurmalıdır. Kapalı ortamlara yeteri kadar taze ve temiz hava sağlayan sistemlerin kurulmasını sağlamalıdır. Açıkta çalışan personeller için hava şartlarından korumak için korunak sağlamalıdır.

Güvenlik personeli ise; aşırı sıcak havalarda terleme ile kaybettiği sıvı kaybını sık sık su içerek gidermeye çalışmalıdır. Güneşin en etkin olduğu saatlerde güneş altında çok fazla beklememeli tente, çardak gibi korunaklı alanlarda durmalıdır. Kendisine temin edilen hava şartları için en uygun kıyafetleri ve kişisel koruyucuları kullanmalıdır. Kapalı ortamda çalıştığı zaman temiz havanın yeterli olmadığı durumlarda dışarı çıkıp temiz hava almalı ve dinlenme sürelerini buna göre ayarlamalıdır. Sıcaklık, nem, havalandırma koşullarında olumsuz bir durumla karşılaştığında durumun iyileştirilmesi için fikir beyan edip bunu yetkili kişilere bildirmelidir [15].

7.1.2. Kimyasal tehlikeler

Kimyasal tehlikeyi; kimyasal maddelerin yapılarından kaynaklanan ve sağlığa olumsuz etki yapabilme ya da zarar verme potansiyeli olan tehlikeler tanımlayabilirken, riski; tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimali olarak tanımlayabiliriz. Kimyasal tehlikeler, zehirli ve tahriş edici maddeler olup doğrudan doğruya vücuda giren gazlar, sıvılar, buharlar, tozlar ve bunların karışımlarıdır. Güvenlik görevlileri için genel bir çalışma alanı olmasa da kimyasal maddelerin bulunduğu

yerlerde güvenlik hizmetini yürüten personeller bulunmaktadır. Özellikle bu maddelerin bulunduğu yerlerde denetim yapan güvenlik görevlileri kimyasal maddelere doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalırlar. Kimyasal maddelerin sağlığa etkileri kimyasal maddenin türüne, özelliğine, vücuda giriş şekline, maruz kalınan süreye ve miktara göre değişiklik gösterir.

Tehlikenin belirlenmesi risk değerlendirilmesinin ilk aşamasıdır. Tehlikenin belirlenmesi için ise kimyasal maddenin tehlike sınıfının tespiti gerekmektedir. Tehlikeli maddeler; patlayıcı maddeler, patlayıcı ve parlayıcı gazlar, oksitleyici maddeler, radyoaktif maddeler, yanıcı katı maddeler, dağılayıcı maddeler, yanıcı sıvılar olarak sıralanabilir[18].

• Risk Etmenleri;

Tahriş edici maddeler deride ve gözlerde tahrişe, yaralanmalara sebebiyet verebilir. Aşındırıcı maddeler ise deride ciddi hasarlara yol açabilir. Kimyasal maddelerin uygun olmayan ortamlarda saklanması ya da depo edilmesi risk oluşturabilir. Toksik ve zararlı maddeler kalp, akciğer, kas ve sinir sistemini ya da vücudun bütünü etkileyebilir. Kimyasal maddeleri kullanırken nasıl kullanılması gerektiğini bilmeyen kişiler hem kendisi hem de çevresi için tehlike oluştururlar. Bu maddelerin bulunduğu işyerlerinin yetersiz havalandırılması kimyasal maddeye maruz kalınırsa fark edilmeme açısından risk oluşturur. Güvenlik görevlisinin kimyasal maddeler, kimyasal riskler ve alınması gereken önlemler hakkında eğitim almaması veya bilgilendirilmemesi de risk etmenidir.

• Sağlığa Etkileri;

Aşındırıcı maddelere maruz kalınması deride ciddi yaralanmalara yanıklara neden olur. Toksik ve zararlı maddelere maruz kalınması ölümle sonuçlanabileceği gibi kanserojen maddeler de vücutta tümörlere, genetik bozukluklara, doğurganlık sorunlarına yol açar.

• Alınması Gereken Önlemler;

Güvenlik şirketi, güvenlik personeline kimyasal maddeler, kimyasal maddelere maruz kalındığında yapılması gerekenler ve alınması gereken önlemler hakkında eğitimler vermeli ve bilgilendirmelidir. Asıl işveren, kimyasal maddelerin dışardaki kişilerin ayırt edeceği ve uzak duracağı şekilde etiketlemelerini yapmalı, herkesin ulaşamayacağı yerlerde muhafaza edilmesine özen göstermelidir. Ayrıca güvenlik personeli ve güvenlik şirketini kimyasal

maddeler, riskleri ve bir kaza oluşması durumunda yapılması gerekenler hakkında bilgilendirmelidir. Güvenlik personeli, kimyasal maddelerin bulunduğu ortamlarda çalışırken yemek yememeli, sigara içmemeli, hijyen kurallarına uymalı ve ortamın düzenli olarak havalandırılmasını sağlamalıdır. İşyerindeki kimyasalları tanınmalı, bir kaza oluşması durumunda kimyasal maddenin etiketinde yazılan yapılması gereken şeyleri uygulayabilmelidir. Bu maddelere maruz kalındığını ya da kalınabileceğini fark ettiği anda amirlerine bu durumu bildirmelidir [15].

7.1.3. Biyolojik tehlikeler

Biyolojik tehditler; biyolojik ajanların ve emniyetsiz laboratuvar prosedürleri gibi koşulların oluşturduğu tehditlerin tümüdür. Bu tanım; doğal oluşumlu biyolojik hastalıkları (bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan), çevrede bulunan ya da hayvanlarda teşhis edilmiş, insanlara da bulaşma olasılığı olan biyolojik ajanları, biyolojik ajan içeren ya da yayan silahları (biyolojik silahlar), biyolojik ajanlarla yapılan terör saldırılarını (biyoterorizm) kapsamaktadır [19]. İnsanlarda bulaşıcı hastalığa yol açan bu etmenler, güvenlik görevlileri içinde biyolojik tehlike oluşturur.

Bu etkenler taşıyıcı insan ya da hayvanlardan hava yolu veya doğrudan temas (dokunma, ısırma vb.) ile ya da insan ve hayvan atıklarıyla (vücut sıvıları, bu sıvıların bulaştığı çeşitli malzeme veya yüzeyler) temas sonucunda güvenlik görevlisinde enfeksiyona, alerjiye veya zehirlenmeye yol açabilir.

Biyolojik tehlikelere en çok yakalanma durumları; güvenlik noktalarında güvenlik personeli ile diğer kişilerin yakın temas halinde olması, çalışılan ortamın yeterli temiz havaya sahip olmaması, kapalı ve kirli bir ortamda çalışılması, güvenlik personelinin çalıştığı birime bağlı olarak ata binmesi ya da köpek ile denetim yapması, çalışılan süre boyunca temiz içme suyuna ulaşamaması ve hijyenik olmayan ortamlarda çalışılması örnek olarak verilebilir.

• Risk Etmenleri;

Güvenlik görevlisinin arama yapılması gereken yerlerde çalışırken çanta ve üst araması yaptığı kontrollerde kesici veya delici aletlerle olabilecek yaralanmalar kan yoluyla biyolojik etmenlerin bulaşmasına neden olabilir. Hasta, yaralı, saldırgan kişilere müdahale etmesi gereken durumlarda görevini yaptığı esnada doğrudan veya dolaylı olarak bu kişilere temas

etmesi durumunda solunum veya kan yoluyla biyolojik etmenlere maruz kalabilir. Görevini yaparken kendisine yardımcı olan köpek, at gibi hayvanlar da hayvansal kaynaklı biyolojik etmenlere maruz kalınmaya sebebiyet verebilir. Çalışılan ortamın yeterince havalandırılmış olmaması durumunda sürekli aynı hava solunacağı için ortamda bulunan etmenlerin buluşma riski artar. Güvenlik personelinin biyolojik etmenlerin neler olduğu ve nasıl önlemler alınması gerektiği hakkında bilgisiz olması risk düzeyini arttırır. Ayrıca çalışılan yer de bu etmenin riskini etkileyen önemli bir faktördür. Güvenlik personelinin sağlık kuruluşlarında, yemek üretim tesislerinde, su veya atık arıtma tesislerinde, eğlence merkezlerinde ya da atık toplama tesislerinde çalışması durumunda biyolojik etmenlere daha fazla maruz kalabilir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Biyolojik etmenlere maruz kalınmasına neden olan bütün bakteriler, virüsler, parazitler ve bunların sonucunda oluşan hastalıklar sağlık açısından olumsuz sonuçlar doğururlar.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Asıl işveren; güvenlik personelinin biyolojik tehlikelerin neler olduğu konusunda ve alınması gereken önlemler hakkında bilgilendirmeli, gerekli eğitimlerin alınmasını sağlamalıdır. Güvenlik personelinin kapalı bir ortamda çalışması durumunda, bu ortamların bakteri, küf gibi hastalık yapıcı etmenlerin oluşumunu engelleyecek şekilde iklimlendirme sistemleri kurdurmalıdır. Hâlihazırda var olan sistemlerin ise düzenli olarak bakımını yaptırmalıdır. Hastalık oluşma durumuna göre gereken şartlarda güvenlik personelinin aşılmasını sağlamalıdır. Güvenlik görevlisi ise görevini ifa ettiği sırada diğer insanlara temasta bulunması halinde kişisel hijyenine dikkat etmeli, temas yoluyla bir şey bulaştığı takdirde ivedilikle temas edilen yeri yıkamalıdır. Biyolojik etmenlerin bulunduğu ve bulaşma riskinin yüksek olduğu yerlerde yemek yememeli, sigara içmemeli ve gerektiği durumlarda maske kullanmalıdır. İşveren tarafından kendisine sağlanan eğitim ve talimatlara uygun çalışmalı, ortam şartlarında olumsuz bir durum oluşması halinde amirlerine bilgi vermelidir [15].

7.1.4. Ergonomik tehlikeler

Ergonomi, çalışanın doğal sınırlarını da dikkate alarak onun yeteneklerinden en iyi şekilde faydalanma yöntemini bulmaktır. Ergonomi bir kişisel çalışma birimidir. İnsan organizmasının özellikleri ve yeteneklerini araştırarak işin insana, insanın işe uyumu için gerekli şartları sağlar. Amacı, insanın özellikleri ve kapasitesine uygun iş yeri düzenlemeleri gerçekleştirmek olan uygulamaya yönelik bir bilim dalıdır. Ergonomi maliyeti azaltır, iş kalitesini yükseltir, verimliliği ve çalışanın bağımlılığını artırır, daha iyi bir güvenlik kültürü yaratır [20].

Güvenlik personelinin çalışma alanı neresi olursa olsun genel olarak çalışma şekli sürekli ayakta durma, sürekli oturma, vardiyalı çalışma, zorlayıcı ve uygulayıcı pozisyonlarda çalışma olup bunlar ergonomik olarak tehlikelere yol açar. İş gereği kontrol ve denetim yapmak amacıyla sürekli yürümek zorunda kalır. Bu yürüyüşler, yürünülen zamana, yürünülen yerlerin engebeli olup olmamasına bağlı olarak değişik ölçülerde zorlanmalara neden olur. Güvenlik, sürekli akış halinde olan ve ara verilmesinin mümkün olmadığı bir hizmet olduğundan, hizmetin aksaksız devamı için çalışanlar vardiyalı olarak çalışmaktadır. Bunun bir sonucu olarak çalışanların gece çalışması, uyku düzenlerinin bozulması, yeme içme zaman aralıklarının değişmesi doğrudan veya dolaylı olarak çalışanları etkiler.

Ayakta dururken, otururken dikkat edilmesi gereken en önemli şeylerden biri de duruş şeklidir. Duruş bozukluğu vücudun anatomisine aykırı olarak vücudun zorlanmasına neden olur ve ciddi sağlık sorunları doğurur. Bel fitiği, sırt ağrıları, yorgunluk, varis, el ve ayaklarda ağrı gibi rahatsızlıklar meydana gelir. Ergonomik tehlikeleri; sürekli ayakta durma, sürekli oturarak çalışma, elle taşıma ve kaldırma olarak 3 başlık altında inceleyebiliriz.

7.1.4.1. Sürekli ayakta çalışma

Güvenlik görevlisi iş gereği her an göreve hazır bir durumda çalıştığı alanı oluşabilecek tehlikelerden korumak ve olağan bir şüphe durumunda olaya müdahale edebilmek amacıyla sürekli olarak ayakta durması gerekir. Sürekli ayakta durmak duruş bozukluğuna neden olur bu duruş bozukluğu da ayak ve bacaklara yüklenme sonucunda oluşur. Gündelik hayatta insanlar işe giderken, günlük işlerini hallederken veya ev içinde yaşam gerekliliklerini yerine

getirirken sürekli olarak ayakta. Ancak ayakta kalınan sürenin fazla olması ve sürekli olarak sabit durulması güvenlik görevlileri açısından daha zorlayıcı olmaktadır.

- **Risk Etmenleri;**

Çalışılan zeminin kötü olması, devriye yapılacak alanların büyük olması durumunda araç sağlanmaması, duruş bozuklukları, sürekli ayakta durmayı göz önünde bulundurmadan yapılan nöbet çizelgeleri ve çalışma süreleri risk etmenleridir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Sürekli ayakta duran kişilerde bel fitiği, eklem ve kemik ağrıları, varis, genel yorgunluk ve tendonlarda dejenerasyon gibi sağlık sorunları oluşmaktadır.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi, personelini ayakta uzun süre kalmanın neden olacağı sağlık sorunları konusunda bilgilendirmeli eğitim vermelidir. Nöbet takvimini ve çalışma süresini ayarlarken ayakta kalınan süreyi dikkate almalıdır. İşinin elverdiği sürede oturabilmesi için güvenlik personeline seyyar tabure temin etmeli ve uzun süre ayakta kalan personele dinlenme aralıkları vermelidir.

Güvenlik görevlisi ise; vücudu için düzenli aralıklarla spor yapmalı, uzun süre aynı duruşta kalmamalı, yerini ve duruşunu sık sık değiştirmelidir. Ayrıca ayakta durduğu zamanlar için ayağına en uygun ortopedik ayakkabıları tercih etmelidir.

7.1.4.2. Sürekli oturarak çalışma

Masa başında çalışması gereken kişiler günün büyük bir çoğunluğunu oturarak geçirirler. Güvenlik görevlileri de görevleri gereği ekrandan izleme yapıp denetim yaptıkları, X-Ray cihazlarından geçen cisimleri inceledikleri ya da araçla uzun süre devriye attıkları için sürekli oturarak çalışmak zorunda olabiliyorlar. Uzmanlar günde 8 saatten fazla oturanların en büyük risk gurubunda olduğunu ve bu kişilerde düşük enerji tüketimi olduğu için birçok sağlık sorununun oluştuğunu söylüyorlar. Hatta fiziksel hareketsizliğin küresel bir halk sağlığı sorunu olduğunu, oturdukça vücutta antioksidan madde üretiminin azaldığını ve artan insülin sebebiyle hücre büyümelerinin gerçekleştiğini bunların sonucunda da kanser gibi hastalıkların oluştuğunu söylüyorlar.

- **Risk Etmenleri;**

Güvenlik görevlisinin gününün çoğunu oturarak geçirmek zorunda olduğu sandalye, masa, ayak desteği gibi ekipmanların ergonomiye uygun olmaması, genel aydınlatma veya monitör aydınlatmasının yetersiz olması, bacaklar ve kollar için yeterince geniş bir alanın olmaması yani dar bir alanda çalışmak risk etmenleridir. Ayrıca güvenlik personelinin de oturduğu süre boyunca eğik oturması, vücudu yana döndürerek çalışması, vücut ölçülerine uygun olmayan sandalye tercih etmesi, araçları doğru kullanmaması da risk etmenleridir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Uzun süre oturarak çalışmak bel, boyun fitiğine, omurga rahatsızlıklarına, dolaşım bozukluğuna, fiziksel hareketsizliğe bağlı olarak obeziteye sebebiyet verebilir.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi; personelinin çalışma şeklini sık sık değiştirmeli, uzun süre ayakta duran kişilerle uzun süre oturarak çalışan kişiler arasında aralıklarla rotasyon yapmalıdır. Uzun süre oturan personeline hareket etmesi için dinlenme aralıkları tanınmalıdır. Güvenlik personeline uzun süre ayakta durma ve uzun süre oturmanın neden olabileceği sağlık sorunları konusunda eğitim vermelidir.

Bu tehlike faktörünün ortadan kaldırılması için en büyük sorumluluk asıl işverene düşmektedir. Asıl işveren çalışılan ortamdaki eşyaların en uygun konumda olmasını, ergonomik olarak kullanışa en uygun olanın seçilmesini sağlamalıdır. Kullanılan eşyaların yükseklik, derinlik ve ağırlıklarının tehlikeli duruş gerektirmeyecek şekilde olmasına özen göstermelidir. Ekranlı araç seçiminde duruşa göre ayarlanabilen eğilebilen, döndürülebilen, titreşimsiz araçlar tercih etmelidir. Kullanılan sandalyenin beli kavrayacak, bel fitiği oluşmasını önleyecek şekilde olmasına dikkat edilmeli ve hareketli sandalye seçilmesini sağlamalıdır. Güvenlik personelinin çalışma alanının hareketini ve duruşunu değiştirecek şekilde geniş olmasına dikkat etmelidir.

Güvenlik görevlisi; oturduğu süre boyunca dik durmaya çalışmalı, yanlış duruştan kaçınmalıdır. Ekranla çalıştığı zamanlarda ekranın hizasını doğru ayarlamalı, üst noktası göz

hızasında olacak şekilde çalışmalıdır. Masası ve sandalyesinin yüksekliğini doğru ayarlamalı, çalışma alanında kullanacağı eşyaları uzanabileceği mesafelere yerleştirmelidir. Uzun süre hareketsiz kaldığı zamanlarda ara vermeli ve hareket edip temiz hava almalıdır[15].

7.1.4.3. Elle taşıma ve kaldırma

Elle taşıma işi; bir veya daha fazla çalışanın bir yükü kaldırması, indirmesi, itmesi, çekmesi, taşınması veya hareket ettirmesi gibi işler esnasında, işin niteliği veya uygun olmayan ergonomik koşullar nedeniyle özellikle bel veya sırtının incinmesiyle sonuçlanabilecek riskleri kapsayan nakletme veya destekleme işlerini ifade eder [21]. Güvenlik görevlisi ise işi gereği bulunduğu ortamda denetim yaparken tehlikeli bir paketi uzaklaştırması gerektiğinde, yük taşıyan bir kişiye yardım ederken sık sık elle taşıma ve kaldırma işini yapar.

• Risk Etmenleri;

Yükle ilgili risk faktörleri; yükün özelliğine göre değişen şeylerdir. Yükün çok ağır olması, içindeki ürünlerin sürekli kayması, dengesiz olması, yükün kaba olup kavranamaması, taşınırken vücudun eğilip bükülmesine neden olması yükle ilgili risk faktörleridir. Ayrıca çalışılan ortamın iş yapmak için elverişli olmayıp dar olması, zeminin kaygan olması, sıcaklık, nem ve ortam şartlarının uygun olamaması da risk etmenleridir. Bireysel risk faktörleri ise; güvenlik personelinin fiziki gücünün yükü kaldırmaya ve taşımaya elverişli olmaması, iş kıyafetinin uygun olmaması ya da güvenlik personeline bu konuda eğitim verilmemesi olarak sıralanabilir.

• Sağlığa Etkileri;

Kaldırılan yükün aniden kaldırılması durumunda vücutta ani gerilmeler ve bundan kaynaklı çeşitli bel ve boyun rahatsızlıkları oluşabilir. Yük dengesiz taşınırken düşmesi durumunda ezilmelere, yaralanmalara neden olabilir. Ya da yük taşınırken etrafa dikkat edilmemesi durumunda çarpma, düşme gibi olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilir.

• Alınması Gereken Önlemler;

Güvenlik görevlisi eğer işi gereği yük kaldırması ve taşıması gerekiyorsa bu işi vücuduna zarar veremeyecek şekilde aşamalı olarak yapmalıdır. İlk önce sırtını dik tutmalı ve dizlerini bükerek ağırlığını dizlerine vermelidir. Bacaklarını hafif aralıklı tutmalıdır. Yükü düşürmemesi için iyice kavramalıdır. Yükü vücudundan uzak tutmamalı, kolları gergin olmalıdır. Hiçbir durumda gövdesini döndürmemelidir. Dönerken de ayakları etrafında dönmelidir[15].

7.1.5. Güvenlik tehlikeleri

7.1.5.1. Düşme, kayma ve takılma

Düşme, kişinin durduğu ya da bulunduğu yerden dengesini yitirerek yukardan aşağıya inmesi olarak tanımlanır. Güvenlik görevlisi de bir olaya müdahale ederken, denetim yaparken bina içinde veya dışında düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Ya da tüm bunları yaparken bir yerlere takılıp ciddi sağlık sorunları ortaya çıkabilir. Özellikle ıslak, kaygan veya bozuk zeminler bu tehlikeye neden olan başlıca faktörlerdir.

• Risk Etmenleri;

Basamaklar, kaldırımlar, temizlik nedeniyle kaygan olan zeminler, eğimli veya hasarlı yüzeyler düşmeye ya da takılmaya neden olabilir. Ortamda dağınık bırakılmış kablolar, malzemeler, yetersiz aydınlatmaya bağlı olarak merdiven boşluklarının fark edilmemesi, tehlikeli alanlara uyarıcı levha veya işaretlerin bırakılmaması diğer risk etmenleridir. Ayrıca güvenlik görevlisinin yıpranmış ayakkabı kullanması, gerek olmadığı halde koşması, daha önceden uyarılmış tehlikeli alanlardan geçmesi ve kendisine temin edilen aydınlatma araçlarını kullanmaması da güvenlik görevlisi kaynaklı risk etmenleridir. Güvenlik personeli inşaat sahasında çalışıyor ise iş sağlığı ve güvenliği adına önlem alınmamışsa ekstra dikkatli olmalıdır. İnşaat şantiyelerinde yüksekten düşme sonucunda genellikle ölümlerle sonuçlanan durumlara rastlanır.

• Sağlığa Etkileri;

Takılma ya da düşme sonucunda ciddi sağlık sorunları oluşabileceği gibi bu durumlar ölümlerle dahi sonuçlanabilir. Belde incinme, bilekte burkulma, kemiklerde çatlama veya

kırılma, yaralanmaya bağlı kanama, kafa travması bu etmenler sonucunda oluşan sağlık sorunlarıdır.

- **Aınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi; güvenlik personeline kaymayı engelleyen ayakkabılar temin etmeli, düşme veya takılmaya karşı personeline eğitim vermelidir.

Asıl işveren; güvenlik personelinin çalıştığı alanlarda elektrik güç kabloları varsa bunları kaldırtmalı, düşmeye neden olabilecek korkuluksuz merdiven boşlukları ya da çukurlar varsa bunları kapattırmalı, düzgün olmayan zeminlerin onarımını yaptırmalı ve bu alanların yeterli aydınlatılmasını sağlamalıdır. Tehlikeli bölgelere uyarıcı levhalar astırmalı, güvenlik personeli eğer tetanos aşısını yaptırmamışsa asıl işveren personeline bu aşıyı yaptırmalıdır.

Güvenlik görevlisi ise; yetersiz aydınlatma olan yerlerde kendisine temin edilen aydınlatma araçlarını kullanmalı, gerek olmadığı durumlarda koşmamalıdır. Görev yaptığı alan eğer engellerle dolu ise, yetersiz aydınlatılmışsa bunu yetkililere bildirmelidir. Çalıştığı bölgedeki uyarıcı işaretlere ve levhalara dikkat etmeli, acil durumlarda verilen talimatlara uymalıdır.

7.1.5.2. Çarpma ve sıkışma

Güvenlik personeli eğer fabrika gibi iş makinelerinin olduğu ortamlarda çalışıyorsa ya da çalışma ortamında genellikle dar ve sıkışık geçitler varsa sıkışma tehlikesine maruz kalabilir. Ya da devriye atarken hareketli araçlara çarpma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.

- **Risk Etmenleri;**

Çalışılan ortamdaki makinelerin üzerinde uyarıcı levha veya işaretlerin bulunmaması, çalışılan ortamın dar geçitlerden oluşması, arızalı otomatik ya da sürgülü kapılar, sıkışık veya yanlış koyulmuş eşyalar risk etmenleridir. Güvenlik personelinin kestirme yolları kullanması, yetersiz aydınlatılan yerlerde kendisine temin edilen araçları kullanmaması, gereksiz koşması ya da tehlikeli bulunan yolları kullanması diğer risk etmenleridir.

• Sağlığa Etkileri;

Çarpma şiddetine bağlı olarak zedelenmeler, tendonlarda yırtılmalar, çıkıklar, kırıklar oluşabilir. Sıkışmaya bağlı olarak da deride yüzeysel hasarlar oluşabileceği gibi daha vahim durumlarda uzuv kaybı dahi yaşanılabilir.

• Alınması Gereken Önlemler;

Asıl işveren; tehlikeli yerlere ve bölgelere uyarıcı işaret ve levhalar astırmalı, kullanılmayan eşyaları ortadan kaldırmalı, güvenlik personeline kendi iş alanını ilgilendirmeyen makinelere dokunmaması hakkında bilgilendirme yaptırmalı, personelin tetanos aşısı yapılmamışsa yaptırmalı, personelin geçiş yollarının çarpmaya ve yaralanmaya neden olmayacak şekilde aydınlatmasını sağlamalıdır.

Güvenlik şirketi; güvenlik personeline çarpmayı ve sıkışmayı önleyecek baret, eldiven, ayakkabı gibi kişisel koruyucu donanımları sağlamalıdır.

Güvenlik personeli ise; dikkatini dağıtacak aktivitelerden uzak durmalı, birden çok işi aynı anda yapmamalıdır. Çalıştığı ortamda sürekli kullandığı geçiş noktalarındaki engelleri sık sık kontrol etmelidir. Çarpma tehlikesi varsa aceleci davranmamalı, yetersiz aydınlatma ya da herhangi bir tehlike yaratacak faktör tespit ettiğinde bunu amirlerine bildirmelidir. Kendisinin çalışma sorumluluğuna girmeyen ve eğitimi olmayan işlere müdahale etmemelidir.

7.1.5.3. Elektrik çarpması

Elektrik çarpması, bir insanın üzerinden elektrik akımının geçmesi, elektrik akımının vücutla temas eden ilk noktasının bir süre acımasıdır. Elektrik akımına maruz kalınan süreye bağlı olarak ciddi yaralanmalar hatta ölümler oluşabilir. Bozuk, arızalı, kaçak olan makineler kullanmak, kopmuş kablolarla temas etmek elektrik çarpmasına neden olabilir. Bütün güvenlik görevlileri elektrikli cihazların olduğu ortamlarda bulunduğundan, bütün güvenlik görevlilerinin dikkat etmesi gereken bir faktördür.

- **Risk Etmenleri;**

Elektrikli aletlerin suyla temas etmesi, arızalı bozuk makinelerin kullanılması, kesik ya da kopuk kablolarla temas edilmesi, elektrik tesisatına bağlı priz, uzatma kablosu gibi aletlerin arızalı olması, topraklanmamış prizler elektrik için risk etmenleridir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Elektrik çarpmasında durumu etkileyecek bazı faktörler vardır. Bunlar elektrik çarpan kişinin elektriğe ne kadar süre maruz kaldığı, üzerinden geçen akımın yoğunluğu, kişinin dayanıklılığıdır. Bunlara göre kişide şok, elektriğe temas etmiş vücudun bölgelerinde yanıklar, kalp krizi ve ölüm gibi sağlık sorunları oluşur.

- **A alınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi; güvenlik personelinin elektrik çarpmasının önlenmesi, nelerden uzak durulması gerektiği ve elektrik çarpması gibi durumlarda ne yapılacağı konusunda bilgilendirmeli ve eğitmelidir.

Asıl işveren; elektrik tesisatını sudan korumalı, arızalı priz ya da makinelerin onarımını yaptırmalı, açıkta bozta bulunan kabloların kaldırılması ya da izolasyonunun yapılmasını sağlamalı, güvenli bir elektrik tesisatı kurulduğundan emin olmalıdır.

Güvenlik görevlisi; arızalı bir makine ya da priz gördüğünde onarmaya kalkmamalı teknik bir eleman çağırmalıdır. Islak elle makine, fiş ve prize dokunmamalıdır. Çoklu prize aşırı yüklenmemeli, tam uyumlu fiş ve priz kullanmaya dikkat etmelidir. Elektrikle ilgili hasarlı tehlike oluşturabilecek bir durum fark ettiği zaman bunu yetkili kişilere bildirmelidir.

7.1.5.4. Yol kazaları

Yol kazaları günlük hayatta toplum içinde de sürekli karşılaşılan bazen çok ciddi sonuçları olabilen trafik kazalarıdır. Güvenlik görevlisi de görev yaptığı yere gelirken servis kullanır ya da görevi icabı devriye atarken araç kullanır. Bu araçları kullanırken kazalarla karşılaşabilir. İş guruplarına göre yapılan analizlerde bu kazalara güvenlik görevlilerinin çok sık rastladığı görülüyor. İşyerine gelirken sevisinin kaza yapması genel bir tehlikeyken, işi gereği devriye atarken kaza yapması özel bir tehlikedir.

• Risk Etmenleri;

Güvenlik görevlisinin şüpheli bir durumla karşılaşması durumunda olaya müdahale açısından acele etmesi gereklidir ve bu zaman kısıtlılığı risk etmenidir. Yağmurlu, karlı, sisli havalarda görüş açısı daraldığından kötü hava şartları, aracı kullanan kişinin dikkatli araç kullanmaması, yolların bozuk olması, yollarda uyarıcı levha ve işaretlerin bulunmaması diğer risk etmenleridir.

• Sağlığa Etkileri;

Yapılan kazanın boyutuna göre hafif sonuçlar oluşabileceği gibi ağır sonuçlar da oluşabilir. Kazanın çok şiddetli olmadığı durumlarda kırık, çıkık, çatlak, travma gibi sağlık sorunları oluşabilirken, şiddetli kazalarda geri dönüşü olmayan kalıcı sakatlıklar, ölüm gibi sonuçlar oluşabilir.

• Alınması Gereken Önlemler;

Güvenlik şirketi, hava koşullarını, yol koşullarını dikkate almalı uygun olmayan şartlarda güvenlik görevlisinin gidiş gelişini bu şartlara göre düzenlemeli, kullanılacak araçların düzenli olarak bakım ve onarımını yaptırmalı, herhangi bir kaza anında lazım olabilecek teçhizatı araç içinde bulundurmalı, güvenlik görevlisinin aracı kullanma konusundaki yeterliliğini düzenli olarak kontrol etmeli ve denetlemelidir.

Güvenlik görevlisi ise; araç kullanırken trafik kurallarına uymalı, hız sınırını aşmamalı, alkollüyen veya bir ilaç etkisindeyken araç kullanmamalı, araç kullanırken cep telefonu ile oynamamalı, konsantresini bozacak davranışlardan kaçınmalıdır.

7.1.5.5. Yangın ve patlama

Yangın, yanabilen maddelerin, kontrol dışı olarak çevresine ısı ve ışık yayarak yanmasıdır. Yangın genellikle dikkatsizlik, bilgisizlik, tedbirsizlik sonucu oluşur. Güvenlik personeli de çalıştığı alanlarda yangın ve patlama tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir. Herhangi bir yangın anında acil durum planını başlatma, insanları yönlendirme güvenlik görevlisinin görevlerindedir. Ayrıca yangının başlamasını önleme, yangını algılama gibi görevler de güvenlik görevlisinin görevleri olarak sayılabilir. Bunlardan dolayı yangının neden oluştuğunu, yangın çeşitlerini, kaynaklarını, nasıl yayıldığını ve yangın durumunda neler yapılması gerektiği gibi temel konulara hakim olması gereklidir. Bütün alanlarda önem

arz eden yangın tehlikesi, güvenlik görevlisinin görev yaptığı ya da devriye attığı alanlar içinde çok önemli bir tehlikedir.

• **Risk Etmenleri;**

Yanıcı ve yakıcı maddelerin bir arada yanlış şekilde depo edilmesi, elektrik tesisatında bir arıza olması ve arızanın giderilmemesi, makine bulunan yerlerde makinelerin aşırı ısınması, yanıcı maddelerin yeterli havalandırma olmayan yerlerde depolanması, yangın sistemine ait dedektör, santral ve butonların çalışmaması, yangın anında binayı terk etmek için kullanılacak yangın merdivenlerinin kapalı olması, acil çıkışlara yönlendirmenin yanlış olması, acil çıkışa gidilecek yollarda engebelerin olması risk etmenleridir. Ayrıca güvenlik personelinin eğitimsiz olması, çalıştığı alanı iyi tanımaması, yangın için aldığı eğitimleri anlamamış olması diğer risk etmenleridir.

• **Sağlığa Etkileri;**

Yangına direk veya dolaylı olarak maruz kalmak çeşitli sağlık sorunlarına yol açar. Yangına doğrudan maruz kalınca deride birinci, ikinci, üçüncü dereceden yanıklara neden olur. Yangın anında ya da kurtarma çalışmalarında yoğun dumana maruz kalmak nefes alamamaya, zehirlenmeye ya da boğulmaya yol açar. Maruz kalınan şiddete ve süreye bağlı olarak ölüme de yol açabilir.

• **Alınması Gereken Önlemler;**

Güvenlik şirketi; güvenlik personelini yangın konusunda, yangına karşı alınması gereken önlemler ve yangın durumunda neler yapılacağı hakkında bilgilendirmelidir. Güvenlik görevlisi eğer yaptırmamışsa tetanos aşısını yaptırmalıdır.

Asıl işveren; çalışmayan yangın santrali, dedektörleri ve butonları tamir ettirmeli ve devreye alınmasını sağlamalıdır. Elektrik tesisatının güvenli şekilde ayarlandığından emin olmalıdır. Gaz kaçaqlarına karşı gaz dedektörleri kullandırtmalı, gaz kaçağı oluşması durumunda sesli ya da görsel ikaz verilmesini sağlamalıdır. Acil durum eylem planı hazırlamalıdır. Yangın konusunda yönlendirici çeşitli işaretlemelerin kullanılmasını sağlamalıdır. Çalışan personelin yangın konusunda eğitim almış olmasına dikkat etmelidir.

Güvenlik görevlisi; iş yerindeyken kullandığı kendisine ait eşyaları ve yanıcı maddeleri ısıtıcılardan uzak tutmalıdır. Prizde su ısıtıcısı, çay makinesi gibi elektrikli aletlerin bırakılmadığını kontrol etmelidir. Yangın oluşumuna neden olan oksijen, yakıt ve ısıyı bir araya getirmemelidir. Yakıcı maddelerle yanıcı maddeler bir aradaysa uzaklaştırılmasını sağlamalıdır. Sigara içilmesinin yasak olduğu alanlara dikkat etmeli ve kurallara uymalıdır.

7.1.5.6. Köpekler

Kolluk kuvvetlerinde olduğu gibi güvenlik görevlileri de görevlerini yaparken denetim amaçlı şüpheli durumlarda kullanmak için özel yetiştirilmiş köpekleri kullanırlar. Normal bir insandan 10 kat daha keskin koku alma kapasiteleri olan bu köpekler iz takibi, narkotik saptama, patlayıcı tespiti, kadavra tespiti ve kamu denetimi yapabilirler. Bu gibi işlerde köpeklerle çalışmak işin ilerleyişi açısından olumlu olsa da güvenlik personeli için tehlike kaynağı olabilir. Köpeklerin ısırması, saldırması sonucunda yaralanmalar oluşabileceği gibi enfeksiyon, alerji gibi mikroorganizma kaynaklı hastalıklarda bulaşabilir. Köpeklerle iş yürüten güvenlik görevlileri bu tehlikeye karşı dikkatli çalışmak durumundadırlar.

• Risk Etmenleri;

Köpek seçiminin iyi yapılmaması sonucunda iyi yetiştirilmemiş, saldırgan, ne davranış sergileyeceği belli olmayan, hasta köpeklerle çalışmak, köpeğin devamlı aynı kişilerle çalışmaması sonucunda kişiye ve ortama uyum sağlamada zorlanması, birden çok kişiyle çalışınca komut sisteminin değişmesi, düzenli ilgilenilmemesi sonucunda köpeğin hastalanması risk etmenleridir. Ayrıca köpekle ilgilenen kişinin de köpeğe saldırgan bir şekilde yaklaşması, yeterli eğitim almamış olması ve köpek için hijyen kurallarına uyulmaması da diğer risk etmenleridir.

• Sağlığa Etkileri;

Köpek ısırması ya da saldırması sonucunda hafif şekilde yaralanmalar olabileceği gibi çok ciddi yaralanmalar hatta ölümler olabilir. Isırmaya bağlı olarak da enfeksiyon, alerji gibi mikroorganizma kaynaklı hastalıklarda bulaşabilir. Temasa bağlı olarak kene, mantar gibi organizmalarla bulaşan hastalıklar oluşabilir.

• **Alınması Gereken Önlemler;**

Köpeğe tasma veya ağızlık takarken dikkatli olunmalı, köpekle ilgilenirken köpeğe karşı ilgili olunmalı, saldırgan davranılmamalı, köpeğin bakımına özen gösterilmeli, köpekle temas edildikten sonra eller yıkanmadan yemek yememeli, sigara içilmemelidir. Köpek eğitimi ile ilgili talimat ve kurallara uyulmalı, mikroorganizmaların vücuda girebileceği yaralar kapatılmalıdır.

7.1.5.7. Silah kullanımı

Silah kullanımı ile ilgili kanunsal şartlar her ülkede farklıdır. Ülkemizde ise silah kullanma yetkisi, zor kullanma yetkisi kapsamında, en son aşama olarak özel güvenlik görevlilerine verilen önemli bir yetkidir. Güvenlik görevlisinin mecbur kalması durumunda kullanabileceği bir yetkidir. Bazı hukukçular, güvenlik görevlisinin bu yetkisini sadece cana yönelik suçlarda kullanabileceğini, mala yönelik suçlarda kullanamayacağını ısrarla vurgulamaktadırlar. Cana yönelik suçlarda da kullanabilmesi için meşru müdafaa durumunun olması yani silah kullanmadan bu durumun içinden çıkma imkânının olmaması gereklidir. Kaçmak da dahil, cop veya benzeri zor kullanma araçları ile saldırıdan kurtulmak, veya saldırıya maruz kalan kişiyi kurtarmak imkan dahilinde ise öncelikle bu seçeneklerin kullanılması gerekmektedir. Silah kullanmanın son çare olarak başvurulması gereken bir yetki olduğu unutulmamalıdır.

Koruma ve güvenlik hizmetinde özelliklerin ne olacağı ve kaç ateşli silah bulundurulabileceği bir komisyon tarafından kanuna uygun olarak belirlenir. Silahla ilgili kazalar genellikle atış talimlerinde meydana gelir. Silahla yapılan eğitim çalışmalarında mermi sekmesi, mermi tozlarına maruz kalınması, yanlışlıkla silahın ateş alması gibi durumlarda kazalar meydana gelmektedir. Nadiren de olsa eğitim eksikliğinden veya ihmal nedeniyle ölümler meydana gelebilir.

• **Risk Etmenleri;**

Kullanılan silahın arızalı olması, atış talimi yapılan kabinlerin uygun olmaması, atış talimi yapılırkenki hava şartlarının kötü olması, mühimmatın son kullanma tarihinin geçmiş olması, silahın taşınırken kılıfına uygun koyulmaması, tetik güvenliğinin kapatılmaması risk etmenleridir. Ayrıca güvenlik görevlisinin yeterli eğitim almamış olması, silah konusunda

ekstra dikkatli olması gerekirken özensiz davranması, alkol veya madde kullanmışken silah kullanması risk etmenleridir.

- **Sağlığa Etkileri;**

Silahtan çıkan merminin isabet etme durumuna göre sağlığa etkileri değişir. Hafif sıyrıklarla, yaralarla, yanıklarla hafif yaralanmalar oluşabilir. Ancak merminin isabet etmesinden dolayı organ hasarları, doku hasarları gibi ciddi yaralanmalar oluşabilir. Yaralanmanın ciddiyetine bağlı olarak ölüm gibi sonuçlar da doğurabileceği için silahla yaralanmalar çok dikkat edilmesi gereken risk etmenleridir.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Silahla yaralanmaların önlenmesi için güvenlik görevlilerine büyük sorumluluk düştüğü kadar alt işveren olan güvenlik şirketlerine de büyük sorumluluk düşer. Güvenlik şirketi; personeline silah nasıl kullanılmalı, silah kullanırken ne denli özenli davranılması gerektiği, herhangi bir olumsuz durumda neler yapması gerektiği hakkında eğitim vermelidir. Güvenlik görevlisine kaliteli silahlar temin etmeli, bakımlarını bu konuda yetkin kişilere yaptırmalıdır. Silahların uygun yerde depolanmasını sağlanmalıdır. Güvenlik personeline silah kullanırken takması gereken kişisel koruyucu donanımları(koruyucu kulaklık, kulak tıkacı, koruyucu atış gözlüğü vs.) temin etmelidir. Güvenlik personelinin silah kullanımında profesyonel olması adına düzenli olarak atış talimleri yaptırmalıdır.

Güvenlik görevlisi ise; silahını taşıırken emniyet kitinin kapalı olduğundan emin olmalı ve silahı kılıfında taşınmalıdır. Silahını kimsenin ulaşamayacağı şekilde saklamalı ortada bırakmamalıdır. Eğitimlerini tam almalı, silah kullanımının ne denli sorumluluk gerektirdiğinin bilincinde olup özensiz davranmamalıdır. Silahı ile ilgili herhangi bir olumsuz durumla karşılaştığında yetkili kişilere bunu bildirmelidir. Silahın depolama koşullarına uygun olarak saklandığından emin olmalıdır.

7.1.5.8. Yalnız çalışma

Yalnız olunması gündelik yaşamda da insan psikolojisini olumsuz yönde etkileyen bir durumdur. Günlük hayatta yaşam enerjisini düşüren ve motivasyonu azaltan bu etmen çalışma hayatında da olumsuz sonuçlar çıkmasına neden olur. Yalnız çalışmak genel anlamda herhangi bir olumsuz şartla karşılaşılması durumunda tek başına olmak anlamını

taşıdığı için başlı başına bir risktir. Bu gibi risklerin oluşmaması ve güvenlik görevlisinin çalıştığı yerin güvenliği için tek çalışmaması sağlanmalıdır. Eğer ki şartlar güvenlik görevlisinin tek çalışmasını gerektiriyorsa, güvenlik görevlisinin sağlık ve güvenliği için uygun koşullar sağlanmalıdır. Haberleşmenin sağlanmasında bir sıkıntı oluşmaması için bütün önlemler alınmalı, teknolojik olarak faydalanılması gereken bütün teçhizatlardan yararlanılmalıdır.

- **Risk Etmenleri;**

Görev alanında bir saldırı olması, tek başına müdahale imkanının kısıtlı olması, insani olarak kişisel hastalıkların olabilmesi durumunda müdahale edilememesi, koordinasyonlu çalışma imkanının olmaması sonucu şüpheli durumların takibinin yapılamaması risk etmenleridir.

- **Alınması Gereken Önlemler;**

Yalnız çalışan güvenlik görevlisinin sürekli takibinin yapılması sağlanmalıdır. Diğer yalnız çalışan güvenlik görevlilerinin birbirleri ile iletişiminin sağlanmasına özen gösterilmelidir. Güvenlik görevlisi yalnız çalışırken karşılaşılabileceği durumlar karşısında ne yapması gerektiği hakkında bilgilendirilmelidir. Güvenlik görevlisinin iletişimi için gerekli tüm teknolojik cihazların temini sağlanmalı, bakım onarımları yapılmalı ve çalışır durumda olduğu kontrol edilmelidir. Güvenlik personeli ise herhangi bir olumsuz durumla karşılaştığında bunu alt işverene, asıl işverene ve amirine ivedilikle bildirmelidir [15].

7.1.5.9. İşte şiddet

Güvenlik görevlisi çalıştığı ortamda saldırılara, istismara, psikolojik şiddetlere maruz kalabilir. Bu faktörler işte şiddet olarak tanımlanır ve iş kazası olarak değerlendirilir. Görev alanında şiddet olayı meydana geldiğinde güvenlik görevlisi, durumu yönetmek için öncelikle aklını, sesini, daha sonra ellerini ve en son zor kullanma araçlarını kullanmalıdır [22].

a) Fiziksel ve sözel şiddet

Görev alanında şiddet, iki çalışan arasında olabildiği gibi çalışanla işveren arasında da olabilir. Ayrıca güvenlik görevlisi dışardan görev alanına gelen sivil kişiler tarafından da fiziksel şiddete maruz kalabilir. Personelin kendisine zarar vermesi ya da çalıştığı yerdeki

araçlara zarar vermesi de fiziksel şiddet olarak geçer [23]. Güvenlik görevlilerinin karşılaşması çok muhtemel bir şiddet olan fiziksel şiddete, daha çok alışveriş merkezleri, metro, tren istasyonlarında rastlanır.

Sözel şiddet; fiziksel, psikolojik ya da cinsel zarar görme korkusuna yol açan ya da hedef kişi veya kişilerin başka yönlerden olumsuz etkilenmesiyle sonuçlanabilen sözel saldırılardır. Güvenlik görevlisi sözel şiddete maruz kaldığında iş verimi, konsantrasyonu, özgüveni azalır.

• Risk Etmenleri;

Alkol ya da madde kullanmış saldırganlar, güvenlik görevlilerinin diğer çalışanlarla hızlı şekilde haberleşmemesi, güvenlik görevlisinin yalnız çalışması risk etmenleridir. Ayrıca fiziksel ya da sözlü şiddet durumunda nasıl davranması gerektiğini bilmeyen özgüven sorunu olan güvenlik personelinin çalıştırılması da risk etmenidir.

• Sağlığa Etkileri;

Fiziksel saldırının boyutuna bağlı olarak ciddi şekilde yaralanmalar hatta ölümler olabilir. Saldırının bıçak, silah gibi yaralayıcı araçlarla yapılması sonucunda ciddi yaralanmalar oluşurken, şüpheli şahısa müdahale anında yaşanan boğuşmalar neticesinde ise önemli yaralanmalar meydana gelebilir. Fiziksel olsun sözlü olsun şiddete maruz kalma sonucunda psikolojik olarak da olumsuz durumlar ortaya çıkar. Güvenlik görevlisinin kendine güveni azalır, sürekli korku halinde olur, konsantrasyonu bozulur ve stres altında çalışmak zorunda kalır.

• Alınması Gereken Önlemler;

İşveren güvenlik görevlisine saldırma potansiyeline sahip şahısları tespit edebilme, tehlikeli durumlarda ne yapması gerektiğine karar verebilme yeteneğine sahip olması için eğitimler verilmelidir. Fiziksel ya da sözlü şiddetin önlenmesi için şifreli giriş çıkışlar, hızlı iletişim için telefon, telsiz gibi araçlar sağlanmalıdır. Güvenlik görevlilerinin yalnız çalışmaması yanında bir arkadaşıyla birlikte görev yapması sağlanmalıdır. Önlemlere rağmen güvenlik görevlisi fiziksel ya da sözlü bir şiddete maruz kaldıysa bundan sonraki süreçte personelinin yanında olmalı ve destek çıkmalıdır.

Güvenlik görevlisi ise; şüpheli şahıs veya durumlarda müdahale ederken tedbirli davranmalı kendisini tehlikeye atmamalıdır. Kendisine böyle durumlarda ne yapması gerektiğiyle ilgili verilen eğitimlere uygun davranmalı, verilen talimatlara uymalıdır. Şüpheli gördüğü hiçbir olayları küçümsememeli, uygun şekilde değerlendirmelidir. Aşırı özgüvenli ya da özgüvensiz davranmamalı olay takibini düzenli yapmalıdır. Olumsuz bir durum meydana geldiğinde bunu yetkili kişilere ya da kendisine yardım çağırabileceği kişilere acil şekilde haber vermelidir. Bu kişilere haber verirken kullandığı cihazların çalışır durumda olduğunu sürekli olarak kontrol etmelidir.

b) Ayrımcılık, cinsel taciz

Ayrımcılık bir işyerinde çalışan kişilerin; cinsiyetlerinden, dininden, dilinden, siyasi görüşünden, uyruğundan, renginden ya da düşüncelerinden dolayı diğer çalışanlardan ötekileştirilmesidir. Güvenlik görevlisi de, çalıştığı yerdeki çalışma arkadaşları arasında ya da temasta bulunduğu diğer kişiler arasında ayrımcılığa maruz kalabilir. Bu gibi durumların yaşanmaması için asıl görev güvenlik şirketlerine düşmektedir. Kendi çalışanları arasında etnik kökeninden, dilinden, dininden veya görüşünden dolayı ayırım yapmayan güvenlik şirketleri diğer kişilerinde ayırım yapmasına müsaade etmezler.

Cinsel taciz, hoş karşılanmayan veya istenmeyen cinsel girişimler, cinsel talepler veya hasmane ya da rahatsız edici bir ortam oluşturacak cinsel içerikli diğer sözlü ya da fiziksel temaslar olarak tanımlanabilir. İşyerlerinde önemi gittikçe artan bu konunun farkındalığı da gün geçtikçe artmaktadır. Cinsel taciz mağdurlarının sadece kadınlar olduğu üzerine bir yanlışlıktır. Genel olarak kadınların karşılaştığı bir olumsuzluk olmasına karşın erkekler de bu durumla karşı karşıya kalabiliyorlar. Cinsel taciz olaylarına daha çok tek bir cinsin hakim olduğu iş gruplarında rastlanırken, heterojen cinsiyet dağılımı olan iş gruplarında daha az rastlanmaktadır. Bu nedenle güvenlik sektöründe daha çok erkek personel çalıştığı için bu konuda daha çok kadın çalışanlar etkilenmektedir.

Ayrımcılık ve cinsel taciz olaylarında sağlık açısından psikoloji ciddi derecede olumsuz etkilenmektedir. Ayrımcılığa ya da cinsel tacize maruz kalan kişilerde; depresyon, anksiyete, uyku bozukluğu, baş ağrısı, baş dönmesi, stres, öfke, ümitsizlik, yeme bozukluğu gibi sağlık sorunları oluşabilmektedir [15].

c)Zorbalık

Zorbalık bir iş yerinde çalışanlara karşı çalışanın sağlığı ya da güvenliği açısından risk oluşturan ve yapımına devam edilen davranışlardır. Zorbalık çalışan kişiyi aşağılar, küçümser, mağdur ve tehdit eder. Etik dışı ve baskıcı olup iş ortamında asla olmaması gereken bir tavrıdır. Her yaşanan olay zorbalık olarak tanımlanmamalıdır. Güvenlik görevlisinin iş arkadaşlarıyla, amirleriyle ya da çalıştığı yerdeki müşterilerle yaşadığı her sıkıntı zorbalık değildir. Zorbalığın diğer tutumlardan ayrımı, olayın sürekli tekrar etmesi ve kişiyi sürekli olumsuzluğa itmesidir. Yani zorbalığa maruz kalan kişiye yıkıcı davranışlarla zarar verilme niyeti vardır.

Diğer dikkat edilmesi gereken durum ise güvenlik görevlisinin yapı gereği karakter olarak anlayamadığı kişilerle her yaşadığı olay da zorbalık değildir. Güvenlik görevlisinin arkadaşları ile arasında yaşadığı yanlış anlaşılmalara, anlaşmazlıklar bu tanıma girmemektedir. Zorbalığın türü ne olursa olsun önemli olan buna engel olabilmektir. Bunun engellenebilmesi ve çözüm bulunabilmesi için asıl işveren ve alt işverene sorumluluklar düşmektedir.

• Risk Etmenleri;

İdarenin çalışanlarına karşı kötü tutumu, personelini yönetme çalışmalarındaki başarısızlıklar, insancıl olmayan yönetimler risk etmenleridir. Çalışanlar arasındaki iş bölümünün tam yapılmaması ve ast-üst ayrımının olmaması, olumsuz çalışma koşulları, çalışanlar arasındaki anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulmaması, esnek çalışma diğer risk etmenleridir.

• Sağlığa Etkileri;

Zorbalık da ayrımcılık ve cinsel taciz sorunları gibi psikolojik olarak çalışanı yıpratır. Zorbalığa maruz kalınan kişilerde stres, özgüven kaybı, kendini suçlu hissetme, yeme ve uyku bozuklukları, sürekli korku hali, depresyon gibi psikolojik kaynaklı rahatsızlıklar meydana gelmektedir.

• **Alınması Gereken Önlemler;**

Asıl işveren ve alt işveren, zorbalığın önlenmesi için kademe olarak her pozisyondaki çalışanına bu konuda yükümlülüklerini bildirmelidir. Zorbalık yapan ya da yapma ihtimali olan kişilere olası bir durumda ne ile karşılaşacaklarını açıkça belirtmelidirler ve zorbalığa asla müsemma göstermemelilerdir. Gelen bir şikâyetin gizliliğini korumalı karşı tarafın asılsız karşılıklarına engel olmalıdırlar. Olumsuz bir durum yaşandığı takdirde olumsuzluğu yapan ve maruz kalınan kişilerin kimliklerini açık etmemelilerdir. Çalışanlarını zorbalığın tanımı, engel olunması ve karşılaşıldığında ne yapılması gerektiği hakkında bilgilendirmelilerdir.

Güvenlik görevlisi ise zorbalığa maruz kaldığında bunu direkt bildirmeli, sorunun daha da büyümeden çözüme kavuşturulmasını sağlamalıdır. Sorun yaşadığı diğer güvenlik görevlisi arkadaşlarıyla sorunu direkt konuşarak çözmeye çalışmalı, diyalog kuramadığı monologda kaldığı kişilerle araya mesafe koymalıdır. Kendi gibi başka mağdurlarda varsa amirlerine bunu bildirip, soruşturma açılmasını sağlamalıdır [15].

7.1.6. Psikososyal tehlikeler

Psikososyal tehlike, iş tasarımı örgütlenmesinin, yönetiminin ve gerçekleştirildiği toplumsal ve çevresel koşulların psikolojik, toplumsal veya fiziksel hasara yol açma potansiyeli taşıyan boyutlarıdır. İşin gerekleri çalışılan kişide karşılık bulamayınca, yani çalışan yetersiz durumda olunca ya da çalışanın yeteri kadar denetimi yapılmayıp sosyal destek açısından yetersiz kaldığında iş yükü artar ve iş stresi psikolojik riskleri oluşturur.

Olumlu iş stresi ile güvenlik görevlisi işini yaparken onun içgüdülerini arttırıp daha konsantre şekilde çalışmasını sağlarken, olumsuz stres bedensel ve ruhsal olarak insanı yıpratır ve sağlık sorunlarına neden olur. İş kaynaklı olumsuz stres çalışanlarda verimi düşürür, sigara alkol kullanımı artmaya başlar ve sadece işi değil aile hayatını da etkileyen komplike bir sorun haline gelir.

• **Risk Etmenleri;**

İşin çalışanın kabiliyetine göre verilmemesi, güvenlik görevlisine işin küçük bir kısmını verme, belirsizliğin çok olması, fazla çalışma ya da atıl kalma, belirsizlik, fazla mesailer,

yeterli ekipmanın olmaması, yetersiz iletişim, güvenlik görevlisinin alınan kararlarda söz hakkının olmaması, sosyal desteğin azlığı risk etmenleridir.

• **Sağlığa Etkileri;**

Baş ağrısı, düzensiz uyku, sırt ağrıları, çene kasılması veya diş gıcırdatma, kabızlık, ishal, kas ağrıları, hazımsızlık, ülser, yüksek tansiyon fiziksel sağlık sorunlarıdır. Depresyon, özgüven eksikliği, kaygı, asabılık, gerginlik duygusal sorunlardır. Zihinsel belirtiler ise; konsantrasyon bozuklukları, unutkanlık, hafızada zorlanma olarak sıralanabilirken sosyal tehlikeler ise; başkalarını suçlama, insanlara güvenmeme, konuşmak ya da hiç kimseyle konuşmamak olarak sıralanabilir [24].

Psikolojik tehlikeleri işin yapıldığı koşullar ve işin gerçekleştirildiği çevre ile işin içeriği olarak incelemek gerekir.

7.1.6.1. İşin yapıldığı koşullar ve çevre

a) Örgütsel kültür ve işlev

Örgütsel kültür işin çeşidine, üretilen hizmete göre çeşitlilik gösterir. Bu çeşitliliğe rağmen güvenlik görevlisi amirleriyle yeterince iletişim kuramamaktadır. Amirleriyle kaliteli iletişimi olmayan güvenlik görevlileri kendilerini ötekileştirilmiş hisseder. Güvenlik görevlisinin ast-üst ilişkisi hem asıl işveren hem de alt işverene karşı olduğu için bu iletişim ve karşılıklı sorumluluk daha da karmaşık bir hal almaktadır. Bu durumda güvenlik görevlisi nerde nasıl davranması gerektiği konusunda ikilem yaşayıp psikolojik açıdan etkilenebilmektedir.

b) Örgütsel rol

Güvenlik görevlisinin görevleri, işteki konumu, görev belirsizliği, birden çok görev verildiğinde görev çatışması, fazla iş yüklenmesi, görev tanımından dolayı alması gerekli sorumlulukların büyüklüğü güvenlik görevlisine stres oluşturan etkenlerdir. Görev çatışması, güvenlik görevlisine birbiriyle çakışan görevler verildiğinde personelin görevini yeterli seviyede yapamamasına neden olur. Görev belirsizliği ise, personele görev tanımının tam yapılmaması, sorumluluk alanının ne denli geniş olup olmadığının belirtilmemesi durumunda ortaya çıkar. Bazı işyerlerinde talimatlar ve yapılacak işler kesin olarak belirlenmiştir. Bu işyerlerinde çalışan personel ikilem yaşamayacağı için kendini daha rahat

hisseder. Görevler günlük yaşamda karşılaşılan olağandışı olaylarda değişkenlik gösterebilir. Bu gibi durumlarda amirlerince verilen talimatlardaki değişiklikler güvenlik personeli için gerginlik kaynağı olabilir. Güvenlik görevlisine verilen yetkilerin az olması da güvenlik görevlisinin işini yaparken çok dar bir çerçevede işlem yapabilmesine neden olur. Güvenlik görevlisinin görevi suçu oluşmadan önleme, caydırma, görev alanını koruma iken bunları yaparken kendisine verilen yetkilerin az olması personeli stres altına alır.

Güvenlik personeline birden fazla iş verilmesi, iş yükünün ağır olması ya da sorumlu olduğu kişi sayısının artması da psikolojik olarak güvenlik görevlisini sıkıntıya sokar. Psikolojik olarak personeli etkileyen diğer bir faktör ise işte ilerleyememesi veya ilerleyebilme umudunun olmamasıdır. Bu olumsuzluklar personelin işe karşı ilgisini azaltır, işten uzaklaşmasına neden olur. Güvenlik görevlileri çoğunlukla özel sektör bazında çalıştıkları için iş güvenceleri yoktur. Sözleşmeli çalışmaları, çalıştıkları şirketin başka bir yere devredilmesi sonucu yeni işyerinde çalışabilme durumu, işine devam edip edemeyeceği güvenlik görevlisinde bir güvensizlik oluşturur. Bir personelin her an işten atılabilme korkusuyla çalışması ve tam itaat altında çalışmaya zorlanmasıyla personelle iş arasında büyük kopukluklar meydana gelir. Personelin kademe olarak bir üst seviyeye taşınıp daha sonra aniden bütün statülerinin elinden alınması personelde itibar kaybı hissi doğurur.

Müdahale edilmesi gerekli durumlarda güvenlik görevlisine ne yapılacağı ile ilgili söz hakkı verilmesi ya da karar verebilme yetkisinin tanınması özgüveninin artmasını sağlar. Ayrıca çalıştığı yerdeki iş arkadaşlarıyla ya da sürekli iletişim halinde olması gereken kişilerle arasının iyi olması, çatışma halinde olmaması da güvenlik görevlisinin iş memnuniyetini arttırır. Arkadaşlarıyla ya da etrafındaki diğer kişilerle iletişiminin sağlıklı yürütmesi için de çalışana bu durumlarda zaman ayırabileceği süreler tanınmalıdır. Sadece iş arkadaşlarına değil güvenlik görevlisinin ailesine, kendi arkadaşlarına da zaman ayırabilmesi için imkan tanınmalıdır. Çok uzun süre çalıştırılma durumunda yorgunluktan dolayı ya da nöbet listesinin doğru yapılmamasından dolayı özel hayata zaman ayıramama güvenlik görevlisini strese sokar. Hayatının anlamsızlaştığını düşünen personel zaman yetersizliğinden dolayı boş zaman yetersizliği sendromuna yakalanabilir [15].

7.1.6.2. İşin içeriği

Çalışılan yerde bulunan cihazların, aletlerin yapılması gereken bakım ve onarımları yapılmadığında ortaya çıkabilecek herhangi bir arıza ya da tehlikeli durum güvenlik görevlisinin kaygılanmasına yol açar. Ayrıca personelin yalnız çalıştığı işlerde saldırıya uğraması durumunda tek olacağı için korkuya kapılmasına neden olur ve psikolojisi açısından olumsuz sonuçlar doğurur.

İşin içeriği insanın tatmin olması ve işine daha da bağlı olması için çok önemli bir faktördür. Güvenlik sektöründe de işin içeriğinin bilinmesi personelin görev alanını daha sağlıklı bir şekilde korumasını sağlar. Personele verilen görevin basit olması, ne iş yapılacağıının yani görev tanımının belli olmaması, yetiştirilmiş personele ihtiyaç gerektirmemesi, sürekli aynı görevlerin verilmesi, işin personelin gelişmesine olanaksız olması, işin karşılığı alnamıyorsa, yeterli kaynak ayrılmıyorsa ve yapılan işten daha da fazlası isteniyorsa tüm bunlar stres kaynağına dönüşür.

İşin içeriği gereği fazla yoğun yerlerde çalışan kişiler kendilerine ve ailelerine zaman ayıramazlar. Ayrıca bu yoğunluktan dolayı zihinsel olarak bir kafa dolgunluğu oluşur. Bedensel bir yorgunluk olmayan ama ruhen kişiyi etkileyen bu durumlar kişide gerginlik meydana getirir. Her güvenlik görevlisinin zihinsel iş yükü de aynı değildir. Çalıştığı yerde aynı anda telefonla görüşmesi ve ekranları takip etmesi gerekli durumlarda ya da saldırı ihtimali yüksek iş alanlarında hızlı karar vermesi gerekli durumlarda çalışan kişilerde daha fazla zihinsel iş yükü oluşur. Zihinsel iş yükünün fazla olması olumsuz bir durumken az olması da olumsuzdur. Çok yoğun olmayan alanlarda ya da iş saatlerinde odaklanacak iş çok olmadığı için kişide uyku hali ve uyuşukluk meydana getirir.

Güvenlik görevliliği kişilerle sürekli temas gerektiren, karşıdaki kişiye her zaman erişilebilir olduğunun hissettirilmesi istenen, iletişim halindeyken kibar ve anlayışlı olunması beklenen , iyi bir izlenim bırakılması gereken bir iştir. Ayrıca olumsuz durumlarla karşılaşıldığında sakin olunması gereken, saldırı durumunda her an hazırlıklı olunması beklenen bir yönüyle de duyguların kontrol edilmesi istenilen bir iştir. Bu işi yapacak kişilerden de bu vasıflara sahip olunması beklenir. Yapısı gereği bu özellikleri sağlayamayacak olanların bu işi yapmaya çalışması zorlama bir durum olacaktır ve kişiyi zora sokacaktır. Buda duygusal iş yükü oluşturabilir.

Güvenlik sektörü, tahmin edilebilecek ve bazen de tahmin edilmesi zor olayların meydana geldiği durumlarda ani ve doğru karar vermeyi gerektirir. Çalışanda olayı kontrol edebilme kabiliyeti yoksa kararsızlık yaşıyorsa hem işini aksatır hem de kendini strese sokar. Buda güvenlik görevlisinde zaman baskısına neden olur.

Stres kişide çeşitli sağlık sorunlarına kapı araladığı gibi yapılan işin de kalitesini düşürür. Güvenlik görevlisinin konsantrasyonunu düşürür, işe devamlılığını azaltır, kaza yapma olasılığını artırır ve çalışanın performansının düşmesine neden olur. Stresin etkilerini duygusal, bilişsel, psikolojik, davranışsal olarak sınıflandırabiliriz. Duygusal etkilerine; özgüven eksikliği, bunalım, anksiyete, bıkkınlık, panik atak, korku ve depresyonu örnek olarak gösterebiliriz. Bilişsel etkilerine; hafızada zorlanma, konsantrasyon bozukluğu, kararsızlık ya da hatalı karar verme örnek verilebilir. Psikolojik etkilerine; uyku bozuklukları, kalp rahatsızlıkları, baş ağrıları, kas ve sırt ağrıları, bağışıklığın düşmesi örnek verilebilir. Son olarak davranışsal etkilerine ise; çevresiyle ve ailesiyle ilişkilerinin bozulması, kötü alışkanlıklarında artış, işi aksatma, asosyallik, beslenme bozuklukları örnek olarak verilebilir.

İşveren stresin önlenmesi için; verilen iş ile güvenlik görevlisinin onu yapabilme kabiliyetini değerlendirip karar vermeli, her vardiya için stres riskini hesaplamalı, çalışanı motive edici ödül sistemi getirmeli, stresten korunma ile ilgili programlar yapmalı, çalışanın kendisine ulaşabilmesine imkan tanınmalı, güvenlik görevlisi kendini bir konuda geliştirmek istiyorsa onu desteklemelidir. Güvenlik görevlisi stresini kontrol altına alamıyorsa; destek almaktan çekinmemelidir, arkadaşlarından ya da amirlerinden destek almalı, iş güvenliği uzmanı ya da işyeri hekimine danışmalıdır. Stresin denetim altına alınmasının ana unsurları stresten uzak durmaya çalışmak ve stres durumunda nasıl durumun en iyi şekilde atlatılabileceğini öğrenmektir. Stres yönetimi kişisel stres yönetimi ve örgütsel stres yönetimi olarak ikiye ayrılır.

Kişisel stres yönetimi tek başına yeterli olmayıp örgütsel davranışlarla da desteklendikçe kalıcı olabilir. Bu stres yönetiminde; personellere stresten nasıl uzak durulabileceği, stresin nedenleri ve etkileri, stres durumunda ne yapılması gerektiği öğretilmeye çalışılır. Kişiyeye nefes alma egzersizleri, meditasyon, yüzme, yürüme, diyetle yeme alışkanlıklarının düzeltilmesi tavsiyeleri verilir. Çalışanın kendisine ve ailesine zaman ayırmasının gerekli olduğunu söyler ve özgüveninin kazandırılması için uğraşır.

Örgütsel stres yönetimi işin yapısının değiştirilmesi gerektiğini ifade eder. Güvenlik görevlisine verilen yetkilerin iyileştirilmesi görevlinin kendini daha güvende ve stressiz hissetmesini sağlar. Çalıştığı yeri denetleyebilme yetkisi olan güvenlik personeli tehlikeli ya da olumsuz bir şey fark ettiğinde bunu değiştirebilme şansı olduğunu düşünür ve daha az stres altında çalışır. Nöbet listelerinin ve çalışma programlarının esnek olması çalışanın işe ilgisinin azalmasını önler ve iş verimini artırır[15].

7.2. Çalışma Koşullarına Bağlı Tehlikeler ve Riskler

Güvenlik görevlisi çalışırken çalışma şartları, bu şartların risk etmenleri ve görevlinin sağlığına etkileri çalışma koşullarına bağlı tehlike ve riskleri oluşturuyor. Bu tehlikeler; ücret ödeme ve biçimi, çalışma süresi ve örgütlenmesidir.

a) Ücret ve ödeme biçimi

Yaptıkları görevin karşılığı olarak güvenlik görevlilerine ücret ve sosyal haklar verilir. Verilen ücretin yetersiz olması sadece çalışanı değil ailesini bakmakla yükümlü olduğu kişileri, çalışanın yaşam standardını, sağlığını da etkiler. Aldığı ücretin düşük olması çalışanın yaşam koşullarını da olumsuz etkiler. Bu ücretle geçinemeyen çoğu güvenlik görevlisi ya ek mesai yapmakta ya da ek bir işte çalışmaktadır. Böyle durumlarda da çalışan fiziken yorulduğu gibi ruhen de yorulur. Ne kendine ne de sevdiklerine zaman ayıramayan güvenlik görevlisinin aile yaşantısında sıkıntılar oluşur. Çalışanın işe yoğunlaşması azalır, zihinsel bir iş yükü oluşturur. Güvenlik görevlilerinin aldıkları maaş genellikle asgari ücrettir ve sosyal hakları çok yoktur. Maaşının yüksek olduğu ya da sosyal haklarının yeterli olduğu çalışan sayısı oldukça azdır.

b) Çalışma süresi ve örgütlenme biçimi

Güvenlik görevlisinin çalıştığı süre, hangi aralıklarla çalıştığı, çalışma şartları çalışanın güvenliğini ve sağlığını doğrudan ya da dolaylı olarak etkiler. Ortalama çalışma sürelerinin uzadığı ve fazla mesainin olduğu yerlerde çalışanın sağlığı ve güvenliği risk altına alınmış olur. Nöbet listelerini hazırlanırken günlük, haftalık çalışma süreleri dikkate alınmalı, gece çalışan personelin tek çalışmamasına özen gösterilmeli, dinlenme sürelerinin kullanılmasına müsaade edilmelidir. Güvenlik sektöründe çalışma süreleri ile ilgili iki önemli kavram vardır. Bunlar uzun süre çalışma ve nöbetleşe çalışmadır. Güvenlik görevlileri vardiyalı olarak genellikle 12 saat nöbet tutarlar. Gece çalışılan sürelerde ise personelin yedi buçuk

saatin üzerinde çalıştırılabilmesi için yazılı onay alınması gereklidir. Uzun süre çalışma ya da gece çalışma ile günlük ritüelleri herkesten farklı olan güvenlik görevlilerinde vücut ritminin bozulması ve uyku düzeninde aksaklıklar görülebilmektedir. Gece çalışan personellerin bu saatlerde beslenmesi ya da vücudun sağlıklı bir şekilde dinlenebilmesi için gerekli uyku zamanlarında nöbet tutması uyku ve sindirim sisteminde bozukluklara, yorgunluğa neden olur.

Toplum için önemli sayılan milli ve dini bayramlar çoğu çalışan için resmi tatil olarak geçirilir. Güvenlik görevlileri bu özel günlerde de çalışmak zorunda olduklarından dolayı manevi olarak eksiklik yaşarlar. Bu günlerde izin kullanamayıp çalıştıkları süre için fazla çalışma ücreti alsalar dahi ruhsal açıdan tam tatminlik sağlanamaz. Diğer önemli konu ise nöbet sisteminin esnek olmasıdır. Nöbet sistemindeki esneklik nöbet çizelgesinin birkaç hafta önceden belli olmamasına, son dakika da değişebilmesine, durum şartlarına göre başka kişinin yerine çağırılma gibi ani kararlara neden olur. Güvenlik görevlisinin de bir özel hayatı olduğu, kendinin ve ailesinin hayatını belli bir plan dahilinde yürütmek isteyebileceği göz ardı edilmemelidir. İşveren, güvenlik görevlisinin özel hayatını daha iyi programlayabilmesine fırsat tanımalı ve nöbet listesini bunlara göre tasarlamalıdır.

Çalışma saatlerinin diğer sektörlerden farklı oluşu çalışanda çeşitli sağlık sorunları oluşturur. Yemek kalitesinin düşmesi ile sandviç, hamburger gibi hazır yemeklerle geçiştirme, geç saatlerde yenilen yemekler vücut için sağlık riski oluşturur, sindirim sistemini bozar ve obeziteye davetiye çıkarır. Vücudun dinlenmesi gereken sürede uyanık olması gerekli güvenlik görevlisinde asabiyet, gerginlik, odaklanamama, işine yoğunlaşamama neden olur ve kaza yapma olasılığı artar.

Güvenlik görevlisi özellikle gece nöbetlerinde ve daha sonra dinlenmesi için evde geçirdiği sürede ailesindeki diğer kişilerin günlük yaşam etkinlikleriyle zaman olarak keşişim sağlayamaz. Çevresi ile zaman geçiremeyen güvenlik görevlisinde soyutlanmış hissi, sinirlilik görülür. Bu zaman olumsuzluğunu doğru yönetemeyen kişilerin aile hayatında sorunlar oluşabilmekte ve boşanmalar artabilmektedir. Bütün bunlar da kişilerde depresyona sebebiyet verir ve sigara, alkol gibi kötü alışkanlıkların artışına neden olabilir.

Çalışma süresini ve örgütlenme biçimi ile ilgili alınması gereken önlemler;

İşveren güvenlik görevlisinin doğru ve sağlıklı beslenmesinin sağlanması için iş yerine sıcak ev yemekleri temin etmelidir. Güvenlik görevlisinin kendisine ve ailesine zaman ayırabilmesi için nöbet listelerini bu faktörleri göz önüne alarak tasarlamalıdır. Gece çalışacak personele gece çalışıp çalışamayacağının ölçülmesi için sağlık gözetimi yapılmalıdır. Olumsuz bir durumla karşılaşıldığında ya da görevli personelle ilgili bir sıkıntı yaşandığında acil durum planları önceden hazır olmalı, tatil günlerinde izinli personel çağrılmamalıdır. Gece çalışmayla ilgili sağlık sorunları oluşan personelin gündüz çalışabilmesi sağlanmalıdır. Güvenlik görevlisinin sağlık gözetiminin yapılması sağlanmalıdır.

Güvenlik görevlisi ise; yemek saatlerini bir düzene koymalıdır. Uyku sağlığı için kahve alkol gibi alışkanlıklarını azaltmalı, uyuduğu zaman sessiz ve karanlık bir ortam tercih etmelidir. Yeme düzeninde az yemeye ve uyumadan önce ağır yememeye dikkat etmelidir. Uyumadan önce çok su tüketmemelidir. Hazır yiyeceklerden kaçınmalı mümkün olduğunca yemekhanede çıkan ve evde pişen yemekleri tercih etmelidir. Düzenli olarak spor yapmalı vücut sağlığını korumalıdır. Psikolojik olarak çalışma süresi ve örgütlenmesinden etkilenmemesi için ailesine ve kendine zaman ayırmalı sosyal hayatını çok fazla kısıtlamamalıdır[15].

c) Kadın olarak güvenlik görevlisi olmak

Güvenlik sektörü denilince akla ilk etapta erkek egemen bir sektör olduğu gelmektedir. Kadın güvenlik görevlilerinin sayıları az olmakla beraber gün geçtikçe artmaktadır. Ülkemizde özel güvenlik sektöründe çalışan yaklaşık her 8 kişiden biri kadındır ve 2015 yılı Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre 32 bin 539 aktif çalışan kadın güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Güvenlik sektörünün her alanında yer alan kadınlar; havaalanları, alışveriş merkezleri, tiyatro salonları, kültür merkezleri gibi yerlerde denetim ve üst arama gibi çalışmalara katılmaktadırlar. Ancak erkek egemen bir sektör olduğu için azınlıkta kalan kadınlarda duygusal olarak yüklenme, sözlü veya fiziksel şiddete maruz kalma görülmektedir. Bu negatif durumların oluşmaması için işveren çalışma koşullarını kadınların olumsuz etkilenmeyeceği şekilde tasarlamalıdır. Hamile bir güvenlik görevlisi varsa ona uygun iş kıyafetleri temin edilmeli, özel durumu göz önünde bulundurularak çalışması sağlanmalıdır. Çalıştığı süre boyunca darbe almayacağı, ağır yük taşımayacağı, çok yer

değiştirmeyeceği işler verilmelidir. Gebelik izni, süt izni gibi izinlerin kullanımında daha hoşgörülü davranılmalıdır. Kadın ve erkek güvenlik görevlilerinin giyinme odaları, dolapları, tuvaletleri ayrı ayarlanmalıdır.

Sayısal olarak erkeklerin daha fazla olduğu bu sektörde kadınların cinsel tacize maruz kalma olasılığı, kadın ve erkek çalışan sayısının daha dengeli olduğu sektörlerle göre daha fazla olduğu görülür. Kadınlar açısından psikolojilerinin olumsuz etkileneceği ve uzun süre atlatılmasının zor olduğu bu özel durum risk değerlendirmesinde dikkate alınmalıdır[15].

7.3. Çalışma İlişkilerine Bağlı Tehlike ve Riskler

Güvenlik görevlilerinin bireysel ve toplu iş ilişkileri çalışma ilişkileri olarak incelenir. Bireysel iş ilişkilerinin İş Kanunu'na ve yasal düzenlemelere uygun olması güvenlik görevlisini koruma altına alır. Toplu iş ilişkilerini ise; güvenlik görevlilerinin örgütlenmeleri, toplu pazarlık ve toplu sözleşme yapma hakları içerir. Toplu iş ilişkileri güvenlik görevlilerinin işveren karşısında güçsüz kalmamaları, haklarının savunulması, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve bu şartlar üzerinde söz sahibi olabilme haklarının tanınması hakkını sağlar. Güvenlik görevlilerinin grev hakkı olmayıp, toplu pazarlık hakkı vardır. Buda personele verilen hakların tam kullanılmamasına neden olur. Böylece güvenlik görevlisi asıl işverene ya da alt işvereni olan güvenlik şirketine karşı korunmasız durumuna geçer. Çalışma şartları ile ilgili olumsuz bir durumla karşılaşıldığında buna tam anlamıyla itiraz edemezler ya da çalışma koşullarının düzeltilmesi konusunda söz hakkına sahip olamazlar. Oysaki çalışana kendini savunabilme, şartlarının iyileştirilmesi için fikir önerisinde bulunabilme fırsatı tanındığında çalışan kendini değerli hissedecektir ve işine daha da odaklanacaktır[15].

8. İLK YARDIM

Özel güvenlik görevlisi işi gereği sürekli tehlikeli ve şüpheli olaylar üzerine çalışır ve bu konuda eğitim alır. İş alanında veya günlük yaşamda her insanın öğrenmesi gerekli olan ilkyardımın güvenlik görevlileri için öğrenilmesi mutlaka gereklidir. Çalıştığı yer ister havaalanı olsun ister bir okul ister bir konut olsun meydana gelebilecek bir kazada buna müdahale edebilecek ve sağlık ekipleri gelmeden ilk müdahaleyi yapabilecek düzeyde ilkyardım bilmesi güvenlik görevlisi için ve etrafındaki kişiler için hayat kurtarıcı olabilir.

İlkyardım, sağlık ekipleri gelmeden basit önlemleri kapsayan elde var olan gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamadır. İlkyardım hizmetini sağlamak işveren ve alt işverenin sorumluluğundadır. Çalışılan bütün işyerlerinde ilkyarıma ihtiyaç olduğunda bunun kimin yapacağı ve nasıl yapılacağı önceden belirlenir. Her birimden birkaç kişi belirlenir ve bu kişiler düzenli olarak yenilenen ilkyardım eğitimlerini alır. Alt işverende güvenlik görevlilerini bu eğitim çalışmalarına katarak insanların ilk ulaşabileceği kişi olan güvenlik görevlisinin ilkyardım eğitimi almış olmasını sağlar. İlkyardım görevlileri ile birlikte güvenlik görevlilerinin alacağı eğitimlerin içeriği; ilkyardım dolaplarının ve ilkyardım malzemelerinin yerlerinin gösterilmesi, ilkyardım personeli olanların olaya müdahale etmeden kendisini nasıl tanıttığının öğretilmesi, ilkyardım odasının yeri ve hastanın doğru şekilde nasıl taşınacağı, bir kaza meydana geldiğinde kaza anında ve sonrasında nelerin yapılması gerektiği gibi konuları içerir.

Güvenlik görevlisi bir kaza ile karşılaştığında ya da yaralı bir kişiye yardım etmesi gerektiğinde şu adımları takip etmelidir;

1. Meydana gelen olayı gözlemlemeli ve durumu değerlendirmelidir.
2. Oluşan kaza başka kazaların oluşmasına sebebiyet verecek nitelikte ise olası tehlikeleri yok etmelidir. Tehlike durumu devam ediyorsa yaralı kişiyi o ortamdan uzaklaştırmalıdır.
3. Ambulans, itfaiye, ilkyardım görevlisini aramalı, gerekiyorsa alarmı devreye sokmalıdır.
4. İlkyardım eğitimi almış bir güvenlik görevlisi ise sağlık ekipleri gelmeden yaralıya ilkyardım müdahalesinde bulunmalı yaralının hayatta kalmasını sağlamalıdır.
5. Kaza ile ilgili bütün bilgileri amirine bildirmelidir[15].

9. SONUÇ

Güvenlik, toplumda her kesimi etkileyen olmazsa toplum işleyişinin aksamasına neden olacak vazgeçilmez bir unsurdur. Kişinin kendini güvende hissetme ihtiyacından ortaya çıkan bu gereksinim uzun yıllardır var olan günümüzde de devam eden önemli bir sektör haline gelmiştir. Güvenlik ülkemizde kolluk kuvvetleri ile sağlanırken kolluk kuvvetlerinin sayı ve imkan olarak ihtiyacına karşılık vermek adına özel güvenlik sektörü doğmuştur. Başladığı ilk yıllarda sayısının çok az olmasına karşın günümüzde özel güvenlik görevlisi sayısı oldukça fazladır. Özel güvenlik görevlilerinin iş alanları oldukça geniş olduğu için havaalanları, okullar, hastaneler, iş yerleri, tren garları, üniversiteler, konutlar gibi birçok çalışma alanında görev yapmaktadırlar. Çalıştıkları bu sektörde yetkileri ve haklarının neler olduğunun bilinmesi güvenlik görevlisinin işini daha bilinçli ve verimli yapmasını sağlar. Yetkisinin nereye kadar olduğunu bilen personel iş kapsamına girmeyecek adımları atmaktan kaçınır ve kendini aşan durumlarda kolluk kuvvetlerine haber verip durumu kontrol altına aldırır. Haklarının neler olduğunu bilen personel asıl işveren ya da alt işverene karşı kendini savunma şansı elde eder. Tecrübe güvenlik görevlisi için anahtar bir kelimedir. Yıllarca bu işte çalışmış olsun ya da yeni başlayıp birden çok çeşitli olayla karşılaşmış olsun tecrübeli bir güvenlik görevlisi şüpheli bir durumu anında farkeder ve olayı oluşmadan takip edip engeller.

Güvenlik görevlileri işleri gereği şüpheli durumlar, tehlikeli olaylarla sürekli karşı karşıya kalırlar. Şüpheli bir durum olumsuz bir sonuç doğurmadan olaya müdahale etmek güvenlik görevlisinin görevidir. Bu olaylar olmadan bu gibi durumlarla karşılaşıldığında neler yapılmalı, ne gibi önlemler alınmalı, nasıl sonuçlarla olayın neticelenebileceği önceden değerlendirilmelidir. Risk analizi ve değerlendirmesi yapmak, güvenlik görevlileri için tehlike yaratacak durumları belirleyip bunlara göre önlemler almak hem güvenlik görevlisinin sağlığını ve güvenliğini hem de çalıştığı yerdeki insanların sağlığını ve güvenliğini korur. Güvenlik görevlisinin çalıştığı yere göre karşılaşılabileceği risk ve tehlikeler birbirinden farklıdır. Güvenlik görevlisinin çalışma ortamı, çalışma koşulları, çalışma ilişkileri görevli için risk oluşturabilir. Çalışma ortamına bağlı tehlikeler fiziksel tehlikeler, kimyasal tehlikeler, biyolojik tehlikeler, ergonomik tehlikeler, psikolojik tehlikeler olarak sınıflandırılır. Bunlardan fiziksel tehlikeler başlık gurubundaki alt başlık olan gürültü güvenlik görevlisi için çok dikkate alınmayan ancak sürekli maruz kaldığında sonuçlarıyla yüzleşebileceği bir risktir ve alınacak basit birkaç önlemlerle bu risk kontrol altına alınabilir. Diğer alt başlık yetersiz aydınlatmadır ve bu tehlike hem güvenlik görevlisini hem

de yapacağı işini olumsuz etkiler. Güvenlik görevlisinin çalışma ortamı yeterli seviyede aydınlatılmalıdır. Bu sayede hem güvenlik görevlisinin kişisel sağlığı korunmuş olur hem de görev alanındaki şüpheli durumlar daha net bir şekilde fark edilip müdahale edilmiş olur. Fiziksel tehlikelerden diğeri olan radyasyon daha çok giriş denetimi yapılan yerlerde çalışan güvenlik görevlilerinin karşılaştığı bir tehlikedir. Radyasyon yayılan elektromanyetik dalgaların dalga boyuna ve frekansına bağlı olarak iyonlaştırıcı olan ve iyonlaştırıcı olmayan olarak ikiye ayrılır. İyonlaştırıcı olmayan radyasyonun etkileri çok hissedilmez ancak iyonlaştırıcı olan radyasyona uzun süre ve fazla miktarda maruz kalınırsa çok ciddi sağlık sorunlarına neden olur. X-Ray cihazları ve dedektörlerle alışveriş merkezlerinde, havaalanlarında çalışan güvenlik görevlileri bu tehlikeyle ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalı ve uzun süre radyasyona maruz kalmaları engellenmelidir. Fiziksel tehlikelerden sonuncusu olan uygun havalandırma ve iklimlendirme güvenlik görevlisinin iş konforunu oldukça etkilediği için işe konsatrasyonun dağılması adına işveren tarafından en uygun koşulların sağlanmasına dikkat edilmelidir. Kimyasal tehlikeler, güvenlik görevlisinin kimyasal maddelerin kullanıldığı bir görev yerinde çalışması durumunda karşı karşıya kalabileceği bir risk olduğundan böyle bir yerde çalışan görevliye kimyasal maddelerin oluşturabileceği riskler ve bu risklerin ortaya çıkardığı durumlarda neler yapılması gerektiği konusunda eğitim verilerek önlem alınabilir. Çalışma ortamına bağlı diğer bir tehlike olan biyolojik tehlikeler güvenlik görevlisinin etraftaki insan ya da herhangi bir hayvanla teması sonucu karşılaşılabileceği bir tehlikedir. Güvenlik görevlisi temasta bulunduğu kişilerden kendisine bir şey bulaştığı takdirde ivedilikle ellerini yıkayarak ve böyle ortamlarda herhangi bir şey yiyip içmeyerek bu tehlikeye karşı önlem almış olur. Güvenlik görevlisini yaptığı iş dolayısıyla etkileyen belki de en önemli tehlikelerin başında ergonomik tehlikeler gelir. Sürekli ayakta duran veya oturan görevlilerde çeşitli sağlık sorunları oluşur. İşveren güvenlik görevlisi için en uygun ergonomik şartları sağlayarak ve çeşitli dinlenme araları verdirerek personelinin sağlığını korumuş olacak ve aynı zamanda da işinin daha sağlıklı ilerlemesini sağlamış olacaktır.

Çalışılan yere bağlı olarak güvenlik görevlisi için risk oluşturan güvenlik tehlikeleri önlem alınmadığı takdirde çok ciddi sonuçlar doğurabilir. Düşme, takılma, elektrik çarpması, yangın ve patlama, birlikte çalıştıkları köpekler çalışma süreleri içinde sürekli var olan ve potansiyeli yüksek tehlikelerdir. İşveren ve güvenlik görevlisi bilinçli bir şekilde bu tehlikeleri tespit ettiğinde, bunlara uygun tedbirler aldığında çalışanların ve etrafındaki diğer kişilerin de güvenliği sağlanmış olur.

Çalışma koşulları başlığı altında geçen ücret ve ödeme biçimi güvenlik görevlisinin iş tatminini sağlayan ve işe bağlılığını arttıran önemli bir konudur. Sadece güvenlik görevlisini değil bakmakla yükümlü olduğu ailesini de ilgilendiren bir konu olduğundan personele sosyal hak ve hayat standardını olabildiğince iyi düzeyde tutabilecek ücret olanaklarının sağlanması gerekir. Çalışma süreleri, nöbet çizelgeleri işveren tarafından çalışanın özel hayatı da göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır.

Güvenlik görevlisi nöbet zamanlarında tek çalıştırılmayarak hem psikolojik sağlığı korunmuş olur hem de kendini ve işyerini koruma konusunda savunmasız bırakılmayarak özgüven kazandırılır. Kendini güvende hisseden güvenlik görevlisi çalışma yerini de daha sağlıklı bir şekilde korumuş olur. İş arkadaşlarıyla ve çalışma alanındaki diğer kişilerle iş ilişkisi de güvenlik görevlisinin işe karşı tutumunu oldukça etkiler. Amirinin adil bir şekilde davranması, ayrımcılığa ve zorbalığa karşı olması, cinsiyet eşitsizliğinin olmaması güvenlik görevlisinin psikolojik sağlığını olumlu yönde etkiler.

Yetersiz bilgi ve eğitimsizlik güvenlik görevlisinin işini doğru yapamamasına, kendinin ve etrafındakilerin sağlığını riske atmasına, kendi sosyal haklarını tam kullanamamasına neden olur. Güvenlik görevlilerinin çalıştığı alanlardaki risklerin ve tehlikelerin bilinmesi, fark edilmesi, bunlara uygun tedbirler alınması ve herhangi bir olumsuz durumla karşılaşıldığında nelerin yapılacağıının bilinmesi hem işveren için hem de güvenlik görevlisi için bilinç kazanılmasını sağlar. Bu sebeple hem işveren hem alt işveren hem de güvenlik görevlisi, güvenlik görevlisinin çalıştığı alanlarda karşılaşılabileceği riskler ve alınması gereken önlemler ile ilgili üzerlerine düşen sorumlulukları hakkıyla yerine getirmelilerdir.

KAYNAKÇA

- [1] **Arnold Wolfers** (1952) National Security as an Ambiguous Symbol. Political Science Quarterly.
- [2] **Url-1** < https://tr.wikipedia.org/wiki/Maslow_teorisi
- [3] **Url-2** < <https://www.skmertozelguvenlik.com.tr/guvenlik-nedir>
- [4] **Aydın AH.** (2002) Özel Güvenlik Teşkilatı : Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri. Polis Bilimleri Dergisi;4(124-135).
- [5] **H. Ulman Richard** (1983) Redefining Security. International Security. Vol.8, No.1 pp.129-153.
- [6] **Uçkun Gazi, Yüksel Asiye, Demir Barış** (2012) Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye’deki Rolü ve Dünya’daki Konumu, Electronic Journal of Vocatinal Colleges, 22-29.
- [7] **Url-3** < <http://hgbvipguvenlik.com.tr/tr/ozel>
- [8] **5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun.** Kabul Tarihi:10.06.2004 Yayımlandığı R. Gazete Tarih:26.06.2004 Sayı:25504.
- [9] **Url-4** < <https://www.degisimhukuk.com/ozel-guvenlik-gorevlisi-yetkileri-ve-haklari/>
- [10] **Url-5** < <https://www.ogghaklari.com/haberler/ozel-guvenlik-gorevlilerinin-haklari-yetkileri/893>
- [11] **Alpkutlu Menderes** (2018) Türkiye Özel Güvenlik Sektörüne Dönük Yeni Bir Hizmet Stratejisi. Güvenlik Bilimleri Dergisi, 7 (2), 175 – 202.
- [12] **Url-6** < <https://istguven.istanbul/ozel-guvenlik-sektoru-buyuyor/>
- [13] **M. Salih Elmas** Modern Toplumun Güvenlik Çıkmazı Tehdit, Risk ve Risk Toplumu Perspektifinden Güvenlik, 141-145.
- [14] **Url-7** < <https://www.sektorumdergisi.com/guvenlikte-risk-analizi-ve-yonetimi/>
- [15] Özel Güvenlik Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim Araştırma Merkezi, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 7-92.
- [16] **Url-8** < <https://www.afad.gov.tr/kbrn/radyasyon-nedir>
- [17] **Url-9** < <https://www.afad.gov.tr/kbrn/radyasyon-kaynaklari>
- [18] **Url-10** < <https://www.kmo.org.tr/resimler/ekler/606d63d491d7e>
- [19] **Url-11** < <https://www.afad.gov.tr/kbrn/biyolojik-tehditler>

- [20] **Url-12** < <https://airclinosgb.com/is-guvenliginde-ergonomi-airclinic-osgb/>
- [21] **Url-13** < <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130724-24.htm>
- [22] **Url-14** < <http://1453koruma.com/haber/17/ozelguvenlik-ve-siddetolaylariniyonetmek>
- [23] **Yardımcıoğlu Didem** (2018) Türk İş Hukukunda İşyerinde Şiddet ve Uygulanacak Hukuki Yaptırımlar. IJSHS, 2 (2): 144-160.
- [24] **Url-15** < https://www.isgturkiyesinav.com/wp-content/uploads/21.-KONU-PSIKOSOSYAL-RISK-ETMENLERI-@isg_turkiye_sinav.pdf

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Hayriye Sena COŞKUN

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2017, İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği
- **Yüksek Lisans** : 2022, İnönü Üniversitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

MESLEKİ DENEYİM:

- 2019- Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda Elektrik-Elektronik mühendisi olarak görev yapmaktayım.